

คำวินิจฉัยของ นายปรีชา เถลิงมวณิชย์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๖๒/๒๕๕๕

วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ศาลอาญาส่งคำร้องของจำเลย (นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ หรือ ส.ศิวรักษ์) เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๕๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๕ มาตรา ๔๔ และมาตรา ๔๖

คดีนี้สืบเนื่องมาจากเมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๑ พนักงานอัยการประจำศาลจังหวัดกาญจนบุรี (ทองผาภูมิ) ได้ฟ้องนายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ เป็นจำเลยต่อศาลจังหวัดกาญจนบุรี (ทองผาภูมิ) ว่าจำเลยกับพวกได้ร่วมกันยื่นเป็นแถวหน้ากระดานและนั่งรวมกันเป็นกลุ่มขวางแนวการทำงานของเครื่องจักรอันเป็นการขัดขวางการปฏิบัติงานการก่อสร้างระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย หรือพนักงานหรือผู้ปฏิบัติร่วมกับพนักงานของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ทั้งนี้โดยจำเลยกับพวกไม่ได้รับอนุญาตให้กระทำการดังกล่าวได้ อันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมาย

ขอให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓ มาตรา ๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๕๓ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓

จำเลยให้การปฏิเสธ

คดีอยู่ในระหว่างนัดสืบพยานโจทก์ จำเลยยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดกาญจนบุรี (ทองผาภูมิ) ขอให้โอนคดีไปพิจารณาที่ศาลอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๖ โจทก์แถลงคัดค้าน

ประธานศาลฎีกาพิจารณาแล้ว มีคำสั่งอนุญาตให้โอนคดีนี้ไปพิจารณายังศาลอาญาตามคำขอของจำเลยได้

ศาลอาญานัดสืบพยานโจทก์ จำเลยยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๓ ต่อศาลอาญาอ้างว่า บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๕๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๕ มาตรา ๔๔ และมาตรา ๔๖

ศาลอาญาส่งคำร้องของจำเลยมายังศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๔

พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด ยื่นคำร้องคัดค้าน

ศาลรัฐธรรมนูญในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๓ มีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อ ๑๐ ของข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยให้แจ้งศาลอาญาทราบ และแจ้งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมในฐานะผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ทราบ หากประสงค์จะชี้แจงให้ยื่นเป็นหนังสือต่อศาลรัฐธรรมนูญภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันรับหนังสือแจ้ง

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม (นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ) มีหนังสือลงวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๓ ชี้แจงข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายต่อศาลรัฐธรรมนูญ มีความสำคัญดังต่อไปนี้

..... การดำเนินการส่งก๊าซธรรมชาติกรณีดังกล่าว เป็นโครงการร่วมมือระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยได้ดำเนินการตามมติของคณะรัฐมนตรีและได้จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเสนอต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ซึ่งเมื่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้เห็นชอบกับรายงานการวิเคราะห์ดังกล่าว การปิโตรเลียมฯ จึงได้ลงมือดำเนินการ

พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓๐ ให้อำนาจ ปตท. ในการวางระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ ซึ่ง ปตท. ได้ใช้สิทธิในที่ดินของบุคคลเพียงเพื่อการวางระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อเท่านั้น ปตท. ไม่ได้มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินดังกล่าว เพียงแต่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินจะได้รับผลกระทบบ้าง ที่ไม่อาจใช้สิทธิของตนได้อย่างเต็มที่ การที่สิทธิของเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินในเขตระบบการขนส่งจะถูกจำกัดตามพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมฯ นั้น ปตท. จะต้องจ่ายค่าทดแทนสำหรับการใช้ที่ดิน อาคาร โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างในบริเวณนั้น และในกรณีที่ไม่อาจทำความตกลงกันได้ พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมฯ กำหนดให้อำนาจแก่นุญาโตตุลาการวินิจฉัยรวมถึงให้นำกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ฯ มาใช้บังคับโดยอนุโลม การดำเนินการของ ปตท. โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมฯ มาตรา ๓๐ เป็นเพียงการเข้าใช้สิทธิอันจำเป็นบางประการในที่ดินโดยมีค่าตอบแทนเท่านั้น ซึ่งไม่มีส่วนใดของการกระทำที่มีลักษณะเป็นการทำให้บุคคลขาดเสรีภาพในเคหสถาน จึงไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๕

ส่วนพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓๐ ขัดกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๔๔ นั้น ขอชี้แจงว่าบุคคลจะมีเสรีภาพในการชุมนุมตามความในบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวนี้ ต้องได้มีข้อเท็จจริงว่าบุคคลนั้นมีได้ละเมิดสิทธิอันพึงมีพึงได้ของบุคคลอื่น หากบุคคลผู้กล่าวอ้างเสรีภาพนั้นเป็นผู้ก่อให้เกิดการกระทำอันกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดและหรือเป็นการละเมิดสิทธิตามกฎหมายของบุคคลอื่นแล้วบุคคลนั้นจะกล่าวอ้างว่าการชุมนุมของตนเป็นการใช้

เสรีภาพโดยชอบด้วยกฎหมายหาได้ไม่ การที่ผู้ร้องเข้าขัดขวางงานการก่อสร้างการวางระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อของ ปตท. ถือว่า ผู้ร้องได้ละเมิดสิทธิของ ปตท. และผู้รับเหมาก่อสร้างการวางท่อก๊าซของ ปตท. การเข้าขัดขวางของผู้ร้องไม่มีมูลแห่งกฎหมายที่มารองรับสิทธิได้ เนื่องจากการเข้าทำงานของ ปตท. ได้กระทำไปโดยความยินยอมทางแพ่งจากเจ้าของหรือผู้ทรงสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ และตกลงรับค่าทดแทนดังกล่าวเสร็จเด็ดขาดแล้ว

พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓๐ ขัดกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๔๖ และมาตรา ๕๕ นั้น ขอชี้แจงว่าการวางท่อก๊าซโครงการดังกล่าวของ ปตท. ผ่านพื้นที่ป่าเพียง ๕๐ กิโลเมตรแรกซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าที่ประชาชนได้ใช้ประโยชน์จากการทำเหมืองแร่ลูปแฟรม ไม่ใช่พื้นที่ป่าที่สมบูรณ์ ส่วนกรณีที่เป็นพื้นที่ป่าสมบูรณ์ระยะทาง ๖ กิโลเมตร นั้น ปตท. ได้รับการพิจารณาให้ความเห็นชอบจากกรมป่าไม้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในการกำหนดพื้นที่เฉพาะที่จำเป็นเท่านั้น การวางท่อก๊าซของ ปตท. เป็นการวางท่อตามแนวสันเขา ซึ่งเป็นบริเวณที่มีต้นไม้หรือพืชปกคลุมอยู่น้อย อีกทั้งไม่ต้องผ่านลำธารสายใหญ่หรือแม่น้ำมากแห่ง การวางท่อก๊าซผ่านแม่น้ำ ปตท. ใช้วิธีการเจาะลอดใต้ท้องน้ำ สำหรับกรณีการมีส่วนร่วมของบุคคลซึ่งเป็นชุมชนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ และการรับฟังความเห็นจากประชาชนตามมาตรา ๕๕ นั้น เห็นว่า โครงการวางท่อก๊าซของ ปตท. ดังกล่าวเกิดขึ้นก่อนที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลบังคับ จึงเป็นไปตามหลักกฎหมายที่ว่า “กฎหมายย่อมไม่มีผลบังคับย้อนหลัง” ดังนั้น บทบัญญัติของพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓๐ จึงไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ และ มาตรา ๕๕

ศาลรัฐธรรมนูญส่งสำเนาหนังสือชี้แจงของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมให้นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ ผู้ร้องทราบ

นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ ยื่นคำร้องเพิ่มเติม ลงวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๔ ต่อศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมทั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาอนุญาตให้ผู้ร้องเข้าชี้แจงประกอบลายลักษณ์อักษรถ้าเห็นว่าจำเป็น

ศาลรัฐธรรมนูญในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๔ มีคำสั่งให้รับคำร้องเพิ่มเติมของผู้ร้องรวมไว้ในสำนวน และแจ้งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมในฐานะผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมฯ ทราบ หากประสงค์จะชี้แจงเพิ่มเติมให้ยื่นเป็นหนังสือต่อศาลรัฐธรรมนูญภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม (นายสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ) มีหนังสือลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๔ ชี้แจงเพิ่มเติมต่อศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมทั้งชี้แจงเหตุที่ไม่อาจจัดส่งคำชี้แจงเพิ่มเติมได้ทันตามเวลาที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดว่า ต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงต่าง ๆ และได้รับการยืนยันจาก ปตท. ก่อน

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รับหนังสือชี้แจงเพิ่มเติมของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมไว้ในสำนวน พร้อมทั้งส่งสำเนาหนังสือชี้แจงดังกล่าวให้ผู้ร้องทราบ

นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ มีหนังสือลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๕ คัดค้านการยื่นคำชี้แจงเพิ่มเติมของกระทรวงอุตสาหกรรมว่า ไม่ดำเนินการตามข้อกำหนด ฯ ข้อ ๑๒ เนื่องจากกระทรวงอุตสาหกรรมมิได้ยื่นคำชี้แจงภายในเวลาที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนด จึงไม่ควรนำมาประกอบการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รับหนังสือของผู้ร้องรวมไว้ในสำนวน

ในการพิจารณาวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญได้กำหนดปัญหาเพื่อวินิจฉัยดังต่อไปนี้

๑. พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓๐ มาตรา ๕๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๕ หรือไม่

๒. พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓๐ มาตรา ๕๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๔๔ หรือไม่

๓. พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓๐ มาตรา ๕๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๔๖ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาวินิจฉัยแล้ว ลงมติในประเด็นว่า เมื่อพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเวลายกเลิกกฎหมายว่าด้วยการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๔ และพระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจ สิทธิ และประโยชน์ของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งออกตามพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๘ ประกาศใช้แล้ว ศาลรัฐธรรมนูญจำต้องวินิจฉัยคำร้องของผู้ร้องต่อไปหรือไม่ ปรากฏผลการลงมติ ดังนี้

- ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ๑๑ คน (พลโท จุล อติเรก นายกระมล ทองธรรมชาติ นายจิระ บุญพจนสุนทร นายปรีชา เฉลิมวณิชย์ นายพันธ์ จันทรปาน นายมงคล สระแก้ว นายศักดิ์ เตชะชาอุย นายสุจิต บุญบงการ นายอนันต์ เกตุวงศ์ นายอมร รักษาสัตย์ และนายอูระ หวังอ้อมกลาง) เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญจำต้องพิจารณาวินิจฉัยประเด็นตามคำร้องต่อไป

- ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ๒ คน (นายจุมพล ณ สงขลา และนายสุวิทย์ ชีรพงษ์) เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่ต้องพิจารณาประเด็นตามคำร้องอีก

จากนั้น ศาลรัฐธรรมนูญได้แถลงด้วยวาจาก่อนลงมติ และลงมติ ในประเด็นว่าพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๕๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ มาตรา ๔๔ และมาตรา ๔๖ หรือไม่ ปรากฏผลการลงมติ ดังนี้

- ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ๑๒ คน (พลโท จุล อติเรก นายกระมล ทองธรรมชาติ นายจิระ บุญพจนสุนทร นายปรีชา เฉลิมวณิชย์ นายผัน จันทรปาน นายมงคล สระแก้ว นายศักดิ์ เตชะชาอุย นายสุจิต บุญบงการ นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ นายอนันต์ เกตุวงศ์ นายอมร รักษาสัตย์ และนายอุระ หวังอ้อมกลาง) เห็นว่า พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๕๓ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ มาตรา ๔๔ และมาตรา ๔๖

- ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ๑ คน (นายจุมพล ณ สงขลา) ให้จำหน่ายคำร้อง ผู้ทำคำวินิจฉัยได้ลงมติเป็นเสียงข้างมากทั้งสองประเด็น จึงทำคำวินิจฉัยส่วนตนดังต่อไปนี้

เนื่องจากรัฐบาลได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๒๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๔๒ ออกพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเวลายกเลิกกฎหมายว่าด้วยการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๔ ให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ เป็นต้นไป โดยมีความในมาตรา ๓ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าให้พระราชบัญญัติ และพระราชกำหนดดังต่อไปนี้เป็นยกเลิกตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๔ เป็นต้นไป

(๑) พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑

(๒) พระราชกำหนดการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๓

(๓) พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗

ดังนั้นกฎหมายว่าด้วยการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ทั้งพระราชบัญญัติและพระราชกำหนด จึงเป็นอันยกเลิกไป โดยผลของบทบัญญัติมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๔๒ และพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวข้างต้นตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๔ เป็นต้นไป

ปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยประการแรกจึงมีว่า เมื่อพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ถูกยกเลิกไปแล้ว บทบัญญัติมาตรา ๓๐ และมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ซึ่งเป็นปัญหาตามคำร้องในคดีนี้ยังมีผลใช้บังคับอยู่ต่อไปหรือไม่

ผู้ทำคำวินิจฉัยเห็นว่า พระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นกฎหมายหลักที่บัญญัติให้ยกเลิกกฎหมายจัดตั้งรัฐวิสาหกิจทั้งหลายตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๕ ให้จัดตั้งการปิโตรเลียมขึ้นเรียกว่า “การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย” เรียกโดยย่อว่า “ปตท.” และให้ใช้ชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า “PETROLEUM AUTHORITY OF THAILAND” เรียกโดยย่อว่า “PTT”

ให้ ปตท. เป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์ในการประกอบและส่งเสริมธุรกิจปิโตรเลียม รวมถึงการดำเนินธุรกิจอื่นที่เกี่ยวกับหรือต่อเนื่องกับหรือสนับสนุนการประกอบธุรกิจปิโตรเลียม เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดแก่เศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของรัฐและประชาชน

ให้ ปตท. มีตราเครื่องหมายของ ปตท. รูปลักษณะของตราเครื่องหมายให้เป็นตามที่คณะกรรมการกำหนด

การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) จึงเป็นรัฐวิสาหกิจมีฐานะเป็นนิติบุคคลจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายดังกล่าวข้างต้น การยกเลิกกฎหมายจัดตั้งการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยจึงต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๘

ต่อมารัฐบาลได้ออกพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเวลายกเลิกพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังนั้นพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ จึงถือว่าได้ถูกยกเลิกไปโดยบทบัญญัติมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๔๒ ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว การยกเลิกรัฐวิสาหกิจโดยบทบัญญัติมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๔๒ นี้ มาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติเงื่อนไขการยกเลิกกฎหมายจัดตั้งรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ไว้ในมาตราดังกล่าวความว่า

มาตรา ๒๖ ในกรณีที่กฎหมายจัดตั้งรัฐวิสาหกิจที่มีการเปลี่ยนทุนเป็นหุ้นของบริษัทหรือกฎหมายอื่นมีบทบัญญัติให้อำนาจรัฐวิสาหกิจดำเนินการใดๆ ต่อบุคคล ทรัพย์สิน หรือสิทธิของบุคคล หรือมีบทบัญญัติให้การดำเนินการของรัฐวิสาหกิจนั้นได้รับยกเว้นไม่อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการใดหรือได้รับยกเว้นการปฏิบัติตามกฎหมายในเรื่องใด หรือมีบทบัญญัติให้สิทธิพิเศษแก่รัฐวิสาหกิจนั้นเป็นกรณีเฉพาะหรือมีบทบัญญัติคุ้มครองกิจการ พนักงานหรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ ให้ถือว่าบทบัญญัตินั้นมีผลใช้บังคับต่อไป โดยบริษัทมีฐานะอย่างเดียวกับรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายดังกล่าวแต่อำนาจ สิทธิ หรือประโยชน์ที่ว่านั้นอาจจำกัดหรืองดได้ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาและอาจกำหนดในพระราชกฤษฎีกาให้อำนาจนั้นเป็นของคณะกรรมการคณะหนึ่งคณะใดตามที่กำหนดหรือจะให้แต่งตั้งโดยคณะกรรมการนโยบายทุนรัฐวิสาหกิจ และให้นำมาตรา ๕ มาใช้บังคับแก่คณะกรรมการดังกล่าวด้วยโดยอนุโลม

.....

ตามบทบัญญัติในมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๕๒ ดังกล่าว ได้บัญญัติให้ถือว่าเมื่อมีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขยกเลิกกฎหมายที่จัดตั้งรัฐวิสาหกิจที่มีการเปลี่ยนทุนเป็นหุ้นแล้ว บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ถูกยกเลิกไปยังคงมีผลใช้บังคับต่อไป ๔ กรณี คือ

๑. บทบัญญัติที่ให้อำนาจแก่รัฐวิสาหกิจดำเนินการใดๆ ต่อบุคคล ทรัพย์สิน หรือสิทธิของบุคคล
๒. บทบัญญัติให้การดำเนินการของรัฐวิสาหกิจนั้นได้รับยกเว้นไม่อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการใดหรือได้รับยกเว้นการปฏิบัติตามกฎหมายในเรื่องใด
๓. บทบัญญัติให้สิทธิพิเศษแก่รัฐวิสาหกิจนั้นเป็นกรณีเฉพาะ
๔. บทบัญญัติคุ้มครองกิจการ พนักงาน หรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ

ผลของบทบัญญัติตามมาตรา ๒๖ ดังกล่าวก็คือบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จัดตั้งรัฐวิสาหกิจที่มีการเปลี่ยนทุนเป็นหุ้นทั้งสี่กรณีมิได้ถูกยกเลิกไปด้วยตามบทบัญญัติในมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๕๒

พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ เป็นกฎหมายที่จัดตั้งการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) เป็นรัฐวิสาหกิจ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๔๔ เห็นชอบและอนุมัติให้เปลี่ยนทุนของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยเป็นหุ้นและจัดตั้งเป็นบริษัทมหาชน จำกัด และได้จดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชนแล้ว เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๔ ดังนั้นแม้พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ จะได้ถูกยกเลิกไปโดยผลของมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๕๒ ประกอบพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขยกเลิกกฎหมายว่าด้วยการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ ก็ตาม แต่บทบัญญัติในพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ที่มีลักษณะตามเงื่อนไขทั้งสี่ข้อในมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งเป็นกฎหมายหลักในการยกเลิกกฎหมายจัดตั้งรัฐวิสาหกิจทั้งหลายที่มีการเปลี่ยนทุนเป็นหุ้นก็ยังมีผลใช้บังคับต่อไป หาได้ถูกยกเลิกไปไม่

พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย มาตรา ๓๐ บัญญัติว่า ในการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ ให้ ปตท. มีอำนาจ

- (๑) กำหนดเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อตามความจำเป็นโดยได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรี
- (๒) วางระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อไปได้ เหนือ ตามหรือข้ามที่ดินของบุคคลใด ๆ
- (๓) รื้อถอนอาคาร โรงเรือนหรือทำลายสิ่งอื่นที่สร้างหรือทำขึ้น หรือทำลาย หรือตัดฟันต้นไม้ หรือรากของต้นไม้ หรือพืชผลในเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ

ในการดำเนินการตาม (๑) ให้รัฐมนตรีประกาศเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อและเครื่องหมายแสดงเขตในราชกิจจานุเบกษา และให้ ปตท. ปิดประกาศเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อไว้ ณ ที่ทำการเขตหรืออำเภอแห่งท้องที่นั้น กับให้จัดทำเครื่องหมายแสดงไว้ในบริเวณดังกล่าว ตามระเบียบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ก่อนที่จะดำเนินการตาม (๒) หรือ (๓) ให้ ปตท. แจกเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องทราบ และให้นำมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง (๒) มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินนั้นอาจยื่นคำร้องแสดงเหตุที่ไม่สมควรทำเช่นนั้นไปยังคณะกรรมการเพื่อวินิจฉัยภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สิ้นสุด

มาตรา ๕๓ บัญญัติว่า ผู้ใดขัดขวางการกระทำของ ปตท. หรือพนักงานหรือผู้ซึ่งปฏิบัติงานร่วมกับพนักงานซึ่งกระทำการตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๓๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ทำคำวินิจฉัยเห็นว่า บทบัญญัติมาตรา ๓๐ เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) มีอำนาจดำเนินการใดๆ ต่อบุคคล ทรัพย์สิน และสิทธิของบุคคล ส่วนมาตรา ๕๓ เป็นบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองพนักงาน หรือผู้ซึ่งปฏิบัติงานร่วมกับพนักงาน ซึ่งกระทำการตามมาตรา ๓๐ ดังนั้นบทบัญญัติมาตรา ๓๐ และมาตรา ๕๓ จึงมีลักษณะตามเงื่อนไขในข้อ ๑ และข้อ ๔ ของมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังกล่าวข้างต้น

โดยผลของมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๕๓ ของพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ จึงมีผลใช้บังคับต่อไปหาได้ถูกยกเลิกไปไม่ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยต่อไปว่า มาตรา ๓๐ และมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๕ มาตรา ๔๔ มาตรา ๔๖ ตามคำร้องของผู้ร้องหรือไม่

พิจารณาแล้ว ตามคำร้องของผู้ร้อง คำคัดค้านของผู้ถูกร้อง และคำชี้แจงของผู้ร้องและผู้ถูกร้อง ด้วยวาจาและที่เป็นลายลักษณ์อักษร ข้อเท็จจริงได้ความโดยสรุปว่าเมื่อระหว่างวันที่ ๒ ถึง ๖ มีนาคม ๒๕๔๑ นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ ผู้ร้องกับพวกประมาณ ๓๐ คน ได้ร่วมกันยื่นและนั่งเป็นแถวหน้ากระดานเพื่อขัดขวางการทำงานของเครื่องจักรในการวางระบบขนส่งปิโตรเลียมทางท่อของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย เหตุเกิดที่บริเวณหมู่ที่ ๗ ตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี อันเป็นความผิดต่อพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๕๓ ต่อมาพนักงานอัยการได้ฟ้องผู้ร้องเป็นคดีอาญาต่อศาลเพื่อขอให้ลงโทษตามบทกฎหมายดังกล่าว

คดีอยู่ระหว่างสืบพยานโจทก์ ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องต่อศาลในคดีอาญาอ้างว่า มาตรา ๓๐ และมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๕ มาตรา ๔๔ มาตรา ๔๖ ศาลในคดีอาญาได้ส่งคำร้องของผู้ร้องมายังศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๔

ศาลรัฐธรรมนูญได้ส่งสำเนาคำร้องให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมในฐานะผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งแจ้ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมชี้แจงเป็นหนังสือต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า มาตรา ๓๐ และมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๕ มาตรา ๔๔ มาตรา ๔๖ รายละเอียดปรากฏตามคำชี้แจงที่กล่าวถึงข้างต้น

ผู้ร้องได้ยื่นคำชี้แจงเพิ่มเติม และนำพยานบุคคลมาชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญสรุปสาระสำคัญไว้ว่า

การที่ศาลยุติธรรมจะใช้บทบัญญัติแห่งมาตรา ๓๐ และมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ บังคับแก่คดีนี้ นั้นบทบัญญัตินี้ดังกล่าวขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัตินั้น

ตามบทบัญญัติแห่งมาตรา ๓๐ และมาตรา ๕๓ ดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ซึ่งตามมาตรา ๖ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ วางหลักอันสำคัญไว้ว่า รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้ โดยมาตรา ๓๐ และมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญถึง ๒ กลุ่ม ดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ ๑ บทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิเสรีภาพในเคหสถานและในทรัพย์สิน อันได้แก่ มาตรา ๔๘ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๒๕

มาตรา ๔๘ บัญญัติว่า “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิ และการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา ๓๕ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถาน

บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองในการที่จะอยู่อาศัยและครอบครองเคหสถานโดยปกติสุข การเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครอง หรือการตรวจค้นเคหสถานจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย”

มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้”

กล่าวคือ สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินตามมาตรา ๔๘ ก็ดี เสรีภาพในเคหสถานของบุคคลตามมาตรา ๓๕ ก็ดี ได้รับการรับรองไว้โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ แล้วโดยบริบูรณ์ ดังนั้นมาตรา ๒๕ จึงได้บัญญัติคุ้มครองสิทธิเสรีภาพทั้งสองประการหรือ ๒ มาตราดังกล่าวไว้อย่างชัดเจนว่า

๑. การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้
 ๒. เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้
- และ
๓. เท่าที่จำเป็นเท่านั้น และ
 ๔. จะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

จึงต้องถือว่าสิทธิเสรีภาพของบุคคลในทรัพย์สินและในเคหสถานได้รับการคุ้มครองรับรองโดยรัฐธรรมนูญอย่างบริบูรณ์ และมีหลักเกณฑ์อันเป็น “ปรากฏการณ์มั่นคง” ที่จะไม่ถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพหรือการล่วงละเมิดสิทธิและเสรีภาพนั้น อย่างไรก็ตามรัฐอาจมีความจำเป็นอย่างยิ่งยวดและมีอาจก้าวล่วงเสียได้ที่จะต้องเข้าจำกัดสิทธิเสรีภาพในทรัพย์สินและเคหสถาน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สาธารณะแก่ส่วนรวม ดังเช่นการวางระบบการขนส่งปีโตรเลียมทางท่อไปใต้ เหนือ ตามหรือข้ามที่ดินของบุคคล และจำเป็นต้องรื้อถอนอาคาร โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างใดๆ เพื่อการขนส่งปีโตรเลียมทางท่อนั้น ดังนั้นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๕ จึงได้กำหนดไว้ว่า การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค

ซึ่งต้องถือว่าบทบัญญัติแห่งมาตรา ๔๕ ดังกล่าวเป็นข้อยกเว้นตามมาตรา ๒๕ นั้นเอง ที่ว่าการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้

และเป็นที่น่าประหลาดใจที่ปรากฏชัดแจ้งว่า “บทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้” คือเฉพาะเพื่อการอันเกี่ยวกับสาธารณูปโภคแล้ว รัฐธรรมนูญนี้ได้กำหนดไว้แต่เพียง มาตรา ๔๕ เท่านั้น เพื่อจำกัดขอบเขตของบทบัญญัติแห่งกฎหมายต่างๆ ที่จะใช้บังคับไม่ว่าที่จะได้มีเป็นบทบัญญัติอยู่แล้ว หรือที่จะได้ตราออกมาใช้บังคับในภายหน้าว่า หากรัฐจำเป็นต้องกระทำการใดๆ อันเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในทรัพย์สินและในเคหสถาน เพื่อกิจการสาธารณูปโภคแล้ว รัฐจะต้องอาศัยบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เท่านั้น การจะอาศัยบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดๆ

ที่กำหนดวิธีการอื่นใดนอกเหนือจากการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์แล้วจะกระทำมิได้ เพราะบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นไม่ใช่ “กฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนุญนี้กำหนดไว้”

ทั้งนี้ก็ด้วยหลักกฎหมายธรรมชาติ ซึ่งนานาประเทศในระบบประชาธิปไตยได้นำมากำหนดไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญจนเป็นกฎหมายสูงสุดแห่งรัฐ ว่าสิทธิเสรีภาพในทรัพย์สินและในเคหสถานของบุคคลต้องได้รับการรับรองและคุ้มครอง โดยบริบูรณ์อย่างสิ้นเชิง การกระทำใดๆ เพื่อเป็นการกระทบกระเทือน หรือจำกัดสิทธิเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ และหากจำเป็นจะต้องมีการยกเว้นใดๆ โดยกฎหมาย ก็จะทำได้เฉพาะเพื่อกิจการหรือวิธีการที่รัฐธรรมนุญกำหนดไว้เท่านั้น ดังเช่นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันก็ได้กำหนดในเรื่องที่รัฐจะใช้อำนาจเข้าไปจำกัดสิทธิเสรีภาพในทรัพย์สินและในเคหสถานของประชาชน เฉพาะเพื่อกิจการสาธารณูปโภคแล้ว จะต้องดำเนินการตามมาตรา ๔๕ เท่านั้น คือ ต้องใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนุญกำหนดไว้ด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ (เท่านั้น) จะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดๆ ที่กำหนดวิธีการอื่นใดอันแตกต่างไปจากการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ไม่ได้

ดังนั้นบทบัญญัติแห่งมาตรา ๓๐ และมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ซึ่งกำหนดให้อำนาจ ปตท. เข้าไปวางท่อระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อในที่ดินของบุคคลอื่น และสามารถรื้อถอนอาคาร โรงเรือน หรือทำลายสิ่งปลูกสร้างใดๆ ของบุคคลอื่นได้อีกด้วยนั้น โดยมีต้องดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ แต่กลับกำหนดวิธีพิเศษในลักษณะให้อำนาจรัฐบังคับเอาโดยเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ต้องจำยอมตาม แม้จะกำหนดให้สามารถยื่นคำร้องแสดงเหตุที่ไม่สมควรทำเช่นนี้ไปยังคณะกรรมการ และกำหนดให้นำเอามาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง (๒) แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลมก็ปรากฏวิธีการและมาตรฐานของการดำเนินการที่แตกต่างไป จากกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ ซึ่งมีวิธีและมาตรฐานในการเข้าจำกัดสิทธิในความเป็นเจ้าของทรัพย์สินด้วยขั้นตอนที่ระมัดระวังมุ่งหมายให้เกิดความเป็นธรรม และมีกระบวนการทางนิติธรรมอย่างชัดเจนเช่นการต้องออกพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืน การตกลงซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ การกำหนดจ่ายเงินค่าทดแทน การอุทธรณ์ วิธีเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ และอื่น ๆ ซึ่งถือเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งเป็นการเจาะจงต้องตามบทบัญญัติแห่งมาตรา ๒๕ วรรคสอง แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตรา ๓๐ และมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง (๒) แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ หาได้บัญญัติถึงหลักการวิธีการและมาตรฐานการดำเนินการ ดังเช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ ไม่ จึงเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่กำหนดขึ้นมาใช้เป็นการเฉพาะกรณี และแม้จะมีการกำหนดให้นำเอากฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์มาใช้ โดยอนุโลมก็เป็นการนำมาใช้ในภายหลัง เฉพาะการจ่ายค่าทดแทนเท่านั้น จึงเป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันในมาตรา ๔๘ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๒๕ อย่างชัดเจน

อนึ่ง มาตรา ๓๘ บัญญัติว่า “เมื่อ ปตท. มีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ เพื่อให้ได้มาซึ่งแหล่งปิโตรเลียม เพื่อจัดสร้างโรงกลั่นปิโตรเลียม โรงแยกก๊าซ ท่าเรือ คลังปิโตรเลียม หรือเพื่อใช้ในการวางระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ หรือสิ่งปลูกสร้างอื่นอันจำเป็นและเกี่ยวเนื่องกับกิจการดังกล่าว ให้ดำเนินการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์”

จึงเป็นที่แน่ชัดว่า กฎหมายดังกล่าวได้ให้อำนาจ ปตท. ดำเนินการได้เท่าที่จำเป็นอย่างยิ่งตามขอบเขตที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้แล้ว คือต้องดำเนินการด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เท่านั้น ดังนั้น บทบัญญัติแห่งมาตรา ๓๐ ดังกล่าวจึงเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ให้อำนาจ ปตท. ดำเนินการโดยต้องถือว่าเป็นวิธีการ (บทบัญญัติ) ที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน และตามข้อเท็จจริง ปตท. ก็เลือกที่จะใช้อำนาจตามมาตรา ๓๐ เพราะกระทำได้ง่ายตามอำเภอใจ การที่มีบทบัญญัติทั้งมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๘ ไว้เช่นนี้จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะให้มีผลบังคับได้แท้จริงเฉพาะมาตรา ๓๘ เท่านั้น และไม่ก่อให้เกิดความเสียหายใดๆ แก่ ปตท. หาก ปตท. จะได้ยอมรับว่าการรับรองคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล โดยรัฐธรรมนูญนั้นเป็นหลักการอันยิ่งใหญ่และสมบูรณ์แบบ การจะใช้อำนาจรัฐตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายลำดับรองใดๆ เข้าไปจำกัดกระทบกระเทือนสิทธิของบุคคลนั้นๆ เป็นสิ่งที่กระทำไม่ได้ เว้นแต่มีเหตุอันจำเป็นอย่างยิ่งตามมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่งและวรรคสองแห่งรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันเท่านั้น

และแม้ว่า ปตท. จะได้กล่าวอ้างว่าการใช้สิทธิตามมาตรา ๓๐ ดังกล่าวเป็นเพียงการใช้สิทธิตามเท่าที่จำเป็นเท่านั้น ก็เป็นข้อกล่าวอ้างที่ฟังไม่ได้ เพราะในบทบัญญัติแห่งมาตรา ๓๓ ของพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ นั้นได้บัญญัติไว้ว่า

มาตรา ๓๓ “ในเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ ไม่ว่าบนบกหรือในน้ำ หรือใต้พื้นท้องน้ำหรือพื้นท้องทะเล ห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้างอาคาร โรงเรือน ต้นไม้ หรือสิ่งอื่นใด ติดตั้งสิ่งใด เจาะหรือขุดพื้นดิน ถมดิน ทิ้งสิ่งของ หรือกระทำด้วยประการใดๆ ที่อาจทำให้เกิดอันตรายหรือเป็นอุปสรรคแก่ระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจาก ปตท.....”

ซึ่งจะเห็นได้ว่าเมื่อ ปตท. ได้ใช้อำนาจตามมาตรา ๓๐ เข้าดำเนินการใด ๆ ในที่ดินของผู้หนึ่งผู้ใดแล้ว สิทธิเสรีภาพในทรัพย์สินของบุคคลนั้นจะถูกจำกัดโดยมาตรา ๓๓ อย่างมากมายหาใช่ได้รับผลกระทบเพียงเล็กน้อยไม่ หากจะเปรียบเทียบกับ การสร้างถนนเพื่อสาธารณูปโภคแล้ว เมื่อหน่วยงานของรัฐจะสร้างถนนผ่านที่ดินของบุคคลใดก็จะดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ก่อนทุกกรณีไม่ปรากฏมีการใช้อำนาจพิเศษในทำนองเดียวกับมาตรา ๓๐ ดังกล่าว การที่ ปตท. ดำเนินการวางท่อส่งก๊าซโดยอ้างอำนาจตามมาตรา ๓๐ และโดยข้อเท็จจริง ซึ่งต้องใช้พื้นที่กว้างถึง ๑๒ - ๒๐ เมตร เพื่อเดินท่อก๊าซผ่านที่ดินบุคคลอื่น ซึ่งเขาเป็นเจ้าของอยู่ ต้องถูกจำกัดผลกระทบกระเทือนสิทธิเสรีภาพอย่างมากตามมาตรา ๓๓ ดังกล่าวนั้น โดยหลีกเลี่ยงไม่ดำเนินการเวนคืนตามมาตรา ๓๘ จึงเป็นการเลือกใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ก่อให้เกิดผลกระทบกระเทือนเข้าจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลเกินกว่ามาตรฐานหรือหลักการที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันกำหนดไว้

ดังนั้นมาตรา ๓๐ มาตรา ๕๓ ดังกล่าวจึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

กลุ่มที่ ๒ บทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนในการได้รับข้อมูลข่าวสารและแสดงความคิดเห็น ๑ การมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๑ และการชุมนุมโดยสงบ ๑ อันได้แก่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๕๕ มาตรา ๕๖ มาตรา ๕๖ มาตรา ๕๔ และมาตรา ๒๕

มาตรา ๕๕ “บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผล จากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินการโครงการหรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าว.....”

มาตรา ๕๖ “สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการบำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่อง ในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งได้แจ้งการอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

สิทธิของบุคคลที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรอื่นของรัฐ เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายตามวรรคหนึ่งและวรรคสองย่อมได้รับความคุ้มครอง

มาตรา ๔๖ “บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา ๔๔ “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะหรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะการสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก”

ผู้ร้องกับประชาชน นักวิชาการ อาจารย์มหาวิทยาลัย และตัวแทนองค์กรภาคประชาชนต่างๆ ได้รวมตัวกันชุมนุมคัดค้านโครงการวางท่อก๊าซของ ปตท. ณ บริเวณที่เกิดเหตุ ดังมีรายละเอียดตามคำฟ้องของพนักงานอัยการโจทก์และคำให้การและคำให้การปฏิเสธต่อผู้คดีของผู้ร้องในฐานะจำเลยแห่งคดีอาญาของศาลยุติธรรมก็เพราะผู้ร้องกับประชาชนได้ใช้สิทธิขอรับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยราชการ และรัฐวิสาหกิจ หรือ ปตท. ในโครงการดังกล่าว ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญที่เกี่ยวกับประชาชนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นได้อันเป็นสิทธิเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันรับรองคุ้มครองให้ตามมาตรา ๕๕ ดังกล่าวไม่เคยได้รับข้อมูลคำชี้แจง และเหตุผลใดๆ เลยจากหน่วยราชการ และ ปตท.

นอกจากนั้นยังเป็นการใช้สิทธิตามมาตรา ๕๖ แห่งรัฐธรรมนูญ ในอันที่บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการบำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ๑ และในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติ ๑ ในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตราย ๑ การดำเนินโครงการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมจะกระทำมิได้ ๑ อีกทั้งประชาชน ซึ่งเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมที่ร่วมชุมนุมคัดค้านกับผู้ร้องยังได้ใช้สิทธิตามมาตรา ๔๖ แห่งรัฐธรรมนูญ ในอันที่จะอนุรักษ์ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพราะตามข้อเท็จจริงแห่งเรื่อง ซึ่ง ปตท. เองได้ยอมรับอยู่แล้วดังที่ปรากฏในคำฟ้องคดีอาญา และในคำร้องชี้แจงคัดค้านโดยรัฐมนตรีว่าการ

กระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งได้ยื่นแสดงต่อศาลรัฐธรรมนูญ ๒ ฉบับ นั้น ได้ยอมรับอยู่แล้วว่าโครงการดังกล่าวได้วางท่อขนส่งปิโตรเลียมผ่านบริเวณพื้นที่ป่าและชุมชน และที่ดินของประชาชนด้วย จึงเป็นโครงการที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ การใช้สิทธิดังกล่าวมาจึงชอบที่จะกระทำได้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๕๕ มาตรา ๕๖ และมาตรา ๕๖ ดังกล่าว

ดังนั้นการที่ ปตท. ได้นำเจ้าพนักงานตำรวจเข้าจับกุมตัวผู้ร้องให้สิ้นซึ่งอิสรภาพและเสรีภาพลงทันที และนำส่งให้พนักงานสอบสวนควบคุมตัวตลอดจนได้ให้พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ยื่นฟ้องคดีอาญาต่อศาลยุติธรรม โดย ปตท. และเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงานของรัฐ อ้างเอาบทบัญญัติแห่งมาตรา ๓๐ มาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ เท่านั้นมาบังคับใช้ จึงเป็นการนำเอาบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฯ ตามมาตรา ๕๕ มาตรา ๕๖ มาตรา ๕๖ มาตรา ๕๕ และมาตรา ๒๕ มาใช้บังคับ และการขอให้ศาลยุติธรรมลงโทษทางอาญาตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายทั้งสองมาตราดังกล่าว จึงเป็นกรณีต้องด้วยมาตรา ๒๖๕ และมาตรา ๖ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน

ดังนั้นบทบัญญัติแห่งมาตรา ๓๐ มาตรา ๕๓ ดังกล่าวจึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

นายคณิต ณ นคร พยานผู้ร้องได้ชี้แจงด้วยวาจาและแถลงเป็นลายลักษณ์อักษรต่อศาลรัฐธรรมนูญใจความสำคัญว่า

(๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งใช้บังคับในปัจจุบันแตกต่างจากรัฐธรรมนูญในอดีต กล่าวคือ รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมีความเชื่อมโยงกันทั้งฉบับ และเชื่อมโยงกับกฎหมายอื่นๆ ด้วย ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติมาตรา ๖ และมาตรา ๒๗ ตลอดจนมาตราอื่นๆ ที่เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล

(๒) ในทางกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ ได้วางหลักประกันของกฎหมายอาญาไว้ อันเป็นหลักการสากล และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๒ ยังได้เน้นย้ำหลักการอันเป็นสากลดังกล่าว กรณีจึงเป็นการยกระดับหลักประกันตามมาตรา ๒ แห่งประมวลกฎหมายอาญาขึ้นเป็นหลักรัฐธรรมนูญ

(๓) หลักประกันในกฎหมายอาญาตามที่กล่าวมาในข้อ ๒ นั้น ประกอบด้วยเนื้อหา ๔ ประการ คือ กฎหมายอาญาต้องบัญญัติให้ชัดเจนแน่นอน กฎหมายอาญาจะใช้จารีตประเพณีในทางเป็นโทษไม่ได้ กฎหมายอาญาจะใช้กฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่งในทางเป็นโทษไม่ได้ และกฎหมายอาญาไม่มีผลย้อนหลัง

(๔) ประเด็นสำคัญในเรื่องนี้เกี่ยวข้องกับหลักประกันในกฎหมายอาญาในข้อความชัดเจนแน่นอนของกฎหมายอาญา บทบัญญัติในมาตรา ๓๐ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ เป็นบทบัญญัติที่กระทบสิทธิของประชาชนเป็นอย่างมาก เพราะได้บัญญัติให้การเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์และโรงงานอันเป็นเคหสถานของผู้อื่นรวมทั้งการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างโดยเจ้าหน้าที่แม้ผู้เป็นเจ้าของจะไม่ยินยอมก็ตามก็ให้กระทำได้ ซึ่งการกระทำตามบทบัญญัตินี้ที่เจ้าของไม่ยินยอมนั้นเป็นการกระทำที่เป็นความผิดอาญาในตัวเอง การที่กฎหมายบัญญัติเอาการกระทำที่เป็นความผิดอาญาของเจ้าหน้าที่มาบัญญัติเพื่อลงโทษบุคคลผู้ฝ่าฝืนคำสั่งของเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวแล้ว แสดงว่าได้เอาการเข้าไปโดยได้รับอนุญาตและโดยไม่ได้รับอนุญาตมาบัญญัติเป็นความผิดอาญากับผู้ฝ่าฝืนคำสั่งเจ้าหน้าที่ ทำให้บุคคลไม่อาจทราบได้ว่า การกระทำที่เป็นพื้นฐานสำหรับความผิดฐานฝ่าฝืนคำสั่งของเจ้าหน้าที่ใดเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายฐานนี้ ความผิดอาญาฐานขัดคำสั่งของเจ้าหน้าที่จึงขาดความชัดเจนแน่นอน ความผิดฐานขัดคำสั่งของเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕๓ ประกอบ มาตรา ๓๐ (๒) และ (๓) จึงขัดต่อหลักประกันในกฎหมายอาญาอันได้รับการยกย่องเป็นหลักรัฐธรรมนูญดังกล่าวมาแล้วข้างต้น

(๕) การล่วงล้ำกรรมสิทธิ์ของบุคคล แม้ในระบบกฎหมายแพ่งก็ยังมีหลักประกันให้ศาลเป็นผู้ชี้ขาด เป็นต้นว่าตามมาตรา ๑๓๕๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และในส่วนของกฎหมายมหาชน การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ก็มีหลักประกันตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๔๕ กับทั้งในพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓๘ ก็ยังบัญญัติให้ดำเนินการตามกระบวนการเวนคืนมาซึ่งบังคับ ซึ่งจะต้องตราเป็นกฎหมายเพื่อให้สภานิติบัญญัติได้ตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของการเวนคืน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาแล้วทั้งหมด พยานเห็นว่า พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๕๓ ประกอบ มาตรา ๓๐ (๑) ที่ให้การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยมีอำนาจกำหนดเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ ๆ นั้น สามารถกระทำได้ เพราะไม่กระทบสิทธิของบุคคล แต่ความผิดตามมาตรา ๕๓ ประกอบ มาตรา ๓๐ (๒) และ (๓) เป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญและตกไปตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบันใช้บังคับ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมได้ชี้แจงเพิ่มเติมต่อศาลรัฐธรรมนูญตามหนังสือลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๔ มีใจความสำคัญดังต่อไปนี้

นอกจากประเด็นพิจารณาต่าง ๆ ที่กระทรวงอุตสาหกรรมชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญตามหนังสือลงวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๓ ก่อนหน้านี้แล้ว กระทรวงอุตสาหกรรมขอชี้แจงข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเพิ่มเติมของนายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ ผู้ร้อง โดยแยกพิจารณาเป็นประเด็น ๆ ตามคำร้องเพิ่มเติมดังนี้

๑. ประเด็นตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑
มาตรา ๓๐ บัญญัติว่า “ในการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อให้ ปตท. มีอำนาจ

(๑) กำหนดเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อตามความจำเป็นโดยได้รับความเห็นชอบ
จากรัฐมนตรี

(๒) วางระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อไปได้ เหนือ ตามหรือข้ามที่ดินของบุคคลใดๆ

(๓) รื้อถอนอาคาร โรงเรือน หรือทำลายสิ่งอื่นที่สร้างหรือทำขึ้น หรือทำลาย หรือตัดฟันต้น
กิ่ง หรือรากของต้นไม้ หรือพืชผลในเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ

ในการดำเนินการตาม (๑) ให้รัฐมนตรีประกาศเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อและ
เครื่องหมายแสดงเขตในราชกิจจานุเบกษา และให้ ปตท. ปิดประกาศเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียม
ทางท่อไว้ ณ ที่ทำการเขตหรืออำเภอแห่งท้องที่นั้น กับให้จัดทำเครื่องหมายแสดงไว้ในบริเวณดังกล่าว
ตามระเบียบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ก่อนที่จะดำเนินการตาม (๒) หรือ (๓) ให้ ปตท. แจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครอง
ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องทราบ และให้นำมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง (๒) มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่เจ้าของ
หรือผู้ครอบครองทรัพย์สินนั้นอาจยื่นคำร้องแสดงเหตุที่ไม่สมควรทำเช่นนั้นไปยังคณะกรรมการเพื่อวินิจฉัย
ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด”

กระทรวงอุตสาหกรรมขอชี้แจงเพิ่มเติมต่อศาลรัฐธรรมนูญ ดังนี้

๑.๑ ที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า โดยบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย
พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๑ ให้นำกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์มาใช้บังคับ
โดยอนุโลม แต่ตามมาตรา ๓๐ นั้นอนุญาตให้ ปตท. ดำเนินการได้เลยหลังจากที่ประกาศกำหนดเขต
ตามมาตรา ๓๐ (๑) แล้ว ซึ่งเพียงแต่เมื่อทำแล้วก่อให้เกิดความเสียหาย จึงให้นำกฎหมายว่าด้วย
การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์มาใช้บังคับในภายหลัง และโดยนัยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๕ ปตท. ต้องให้มีการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เหล่านั้น
เสียก่อน จึงจะเข้าไปดำเนินการใดๆ กับอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นได้ มิใช่กระทำให้เรียบร้อยแล้ว
จึงเอากฎหมายบังคับการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์มาใช้ในภายหลัง มาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติ
การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ จึงขัดรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เป็นความเข้าใจ
ของผู้ร้องที่คลาดเคลื่อนกับหลักกฎหมายอย่างมากและการปฏิบัติของ ปตท. อย่างสิ้นเชิง โดย ปตท.
จะได้ชี้แจงหลักกฎหมายและทางปฏิบัติของ ปตท. เป็นลำดับไป กล่าวคือ

๑.๒ ในแนวปฏิบัติงานของ ปตท. ในการดำเนินการเพื่อให้มีระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อนั้น จะเป็นกรณีตามโครงการที่ได้รับการพิจารณาให้ความเห็นชอบโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม และหรือในบางกรณีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีดังเช่นกรณีตามโครงการวางท่อก๊าซธรรมชาติ จากแหล่งยาดานา สหภาพพม่า มูลเหตุแห่งข้อพิพาทคดีนี้ ซึ่งในแต่ละโครงการจะมีการพิจารณาถึงความจำเป็นในการจำต้องดำเนินโครงการ รวมไปถึงการกำหนดใดๆ เป็นเบื้องต้นเพื่อการดำเนินการตามโครงการนั้นๆ จากหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องได้พิจารณาร่วมกันหลายหน่วยงาน ทั้งในระดับกรม ภายในกระทรวงเดียวกันและหรือต่างกระทรวงกัน กรณีจึงถือได้ว่า โครงการดำเนินการเพื่อให้มีระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อของ ปตท. ตามนัยแห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ นั้น ได้มีการพิจารณาดำเนินการอย่างละเอียดรอบคอบโดยหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องดีแล้วทั้งสิ้น

๑.๓ เมื่อการเห็นชอบดำเนินการโครงการระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อมิขึ้นในพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใดอย่างไรแล้ว ดังเช่นตามโครงการวางท่อก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยาดานา สหภาพพม่า มูลเหตุแห่งข้อพิพาทคดีนี้ ปตท. จะนำเรื่องเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมซึ่งเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ เพื่อพิจารณาออกประกาศกระทรวง กำหนดเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อตามนัยมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ซึ่งอำนาจตามความในมาตรานี้ ให้อำนาจ ปตท. ในการวางระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อไปได้ เหนือ ตามหรือข้ามที่ดินของบุคคลใดๆ ได้โดย ปตท. คงได้สิทธิในที่ดินของบุคคลนั้นเพียงเพื่อการวางระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อเท่านั้น ปตท. หาได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินของบุคคลอื่นอย่างการเวนคืนกรรมสิทธิ์ที่ดินไม่ เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินนั้นยังมีฐานะเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์หรือผู้มีสิทธิครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายเช่นเดิมทุกประการ เพียงแต่จะได้รับผลกระทบบ้างที่ไม่อาจใช้สิทธิของตนได้อย่างเต็มที่สำหรับพื้นที่ที่อยู่ในเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อที่ประกาศกำหนดแล้วนั้น ทั้งนี้ โดยนัยมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑

มาตรา ๓๓ บัญญัติว่า “ในเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ ไม่ว่าจะบนบกหรือในน้ำหรือใต้พื้นท้องน้ำหรือพื้นท้องทะเล ห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้างอาคาร โรงเรือน ต้นไม้ หรือสิ่งอื่นใด ติดตั้งสิ่งใดเจาะหรือขุดพื้นดิน ถมดิน ทิ้งสิ่งของ หรือกระทำด้วยประการใดๆ ที่อาจทำให้เกิดอันตรายหรือเป็นอุปสรรคแก่ระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจาก ปตท. และในการอนุญาตนั้น ปตท. จะกำหนดเงื่อนไขอย่างใดด้วยหรือไม่ก็ได้ ถ้ามีการฝ่าฝืนให้ ปตท. มีอำนาจสั่งให้ผู้ฝ่าฝืน รื้อถอน ขนย้าย ตัดฟัน ทำลาย หรือกระทำการใดๆ ได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด

ถ้าผู้นั้นไม่ปฏิบัติตาม หรือในกรณีที่หาตัวผู้ฝ่าฝืนไม่ได้ เมื่อได้ประกาศคำสั่งไว้ ณ บริเวณนั้น และ ณ ที่ทำการเขตหรืออำเภอ ที่ทำการกำนันและที่ทำการผู้ใหญ่บ้านแห่งท้องที่นั้นเป็นเวลาอันสมควรแล้ว และไม่มีการปฏิบัติตามคำสั่งนั้น ให้ ปตท. มีอำนาจ รื้อถอน ขนย้าย ตัดฟัน ทำลาย หรือกระทำการใดๆ ได้ตามควรแก่กรณี โดยผู้ใดจะเรียกร้องค่าเสียหายมิได้และผู้ฝ่าฝืนต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการนั้นด้วย”

๑.๔ สิทธิของเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินในเขตรบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อจะถูกละเมิดด้วยพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ในการที่ ปตท. จะจ่ายค่าทดแทนอันเป็นธรรมสำหรับที่ดิน อาคาร โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้าง นั้น แต่อย่างไรก็ตาม แม้ตามพระราชบัญญัติดังกล่าวจักได้กำหนดจำนวนค่าทดแทนที่เป็นธรรมไว้ก็ตาม กรณียังเป็นเรื่องที่ ปตท. ต้องทำความตกลงกับเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินนั้นก่อน หากได้ให้อำนาจ ปตท. กำหนดตามอำเภอใจไม่ ซึ่งตามหลักการดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการยอมรับถึงสิทธิอันมีอยู่ของเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินนั้นทุกประการ หากได้เป็นการที่ ปตท. บังอาจเข้าถือสิทธิเอาโดยปราศจากความยำเกรงในสิทธิของเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินนั้นอย่างใดไม่ และในกรณีที่ไม้อาจทำความตกลงกันได้อย่างไรแล้ว พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ นั้นยังกำหนดให้มอบข้อพิพาทแก่นุญาโตตุลาการวินิจฉัย รวมถึงให้นำกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์มาใช้บังคับโดยอนุโลม ซึ่งกรณีนี้หมายถึงการนำเอาวิธีการกำหนดจำนวนค่าทดแทนที่ถือปฏิบัติในการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ตามกฎหมายมาใช้บังคับโดยอนุโลมเท่าที่วิธีปฏิบัตินั้นไม่ขัดหรือแย้งกับหลักการและวิธีการของการได้มาซึ่งเขตรบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ หากได้ให้อำนาจ ปตท. ดำเนินการอย่างการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์โดยทันทีเมื่อมีปัญหาการจ่ายค่าทดแทนอย่างใดไม่ ความเข้าใจของผู้ร้องจึงคลาดเคลื่อนต่อหลักกฎหมายดังที่ได้ประทานกราบเรียนต่อศาลรัฐธรรมนูญข้างต้นแล้ว หลักกฎหมายข้อนี้เป็นไปตามนัยแห่งมาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ดังนี้

มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “เพื่อประโยชน์ในการสร้างและบำรุงรักษาระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ ให้พนักงานและผู้ซึ่งปฏิบัติงานร่วมกับพนักงาน มีอำนาจที่จะใช้สอยหรือเข้าครอบครองอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งมีเจ้าของอยู่อาศัยของบุคคลใด ๆ เป็นการชั่วคราวภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้

(๑) การใช้สอยหรือเข้าครอบครองนั้นเป็นการจำเป็นสำหรับการสำรวจเพื่อสร้างหรือบำรุงรักษาระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ หรือเป็นการจำเป็นสำหรับการป้องกันอันตรายหรือความเสียหายที่จะเกิดแก่ระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ

(๒) ปตท. ได้ออกกล่าวให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ทราบล่วงหน้าแล้ว โดยแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ทราบภายในเวลาอันสมควร แต่ต้องไม่น้อยกว่าสามวัน ถ้าไม่อาจติดต่อกับเจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ได้ให้ประกาศให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้นทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามสิบวัน การประกาศให้ทำเป็นหนังสือปิดไว้ ณ ที่ซึ่งอสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่ และ ณ ที่ทำการเขตหรืออำเภอ ที่ทำการกำนัน และที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งอสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่ ทั้งนี้ ให้แจ้งกำหนดวันเวลาและการที่จะกระทำนั้นไว้ด้วย

ในการปฏิบัติตามมาตรานี้ พนักงานต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลซึ่งเกี่ยวข้อง

ในกรณีที่การปฏิบัติของพนักงานหรือผู้ซึ่งปฏิบัติงานร่วมกับพนักงานตามมาตรานี้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ หรือผู้ทรงสิทธิอื่น บุคคลนั้นย่อมเรียกค่าทดแทนจาก ปตท. ได้ และถ้าไม่สามารถตกลงกันในจำนวนค่าทดแทนให้มอบข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการวินิจฉัยและให้นำกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

มาตรา ๓๑ บัญญัติว่า “ให้ ปตท. จ่ายค่าทดแทนตามความเป็นธรรมแก่เจ้าของหรือผู้ทรงสิทธิในที่ดิน อาคาร โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้าง ในกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) การใช้ที่ดินที่ประกาศกำหนดเป็นเขตรบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อตามมาตรา ๓๐ (๑)
- (๒) การใช้ที่ดินวางระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อตามมาตรา ๓๐ (๒)
- (๓) การกระทำตามมาตรา ๓๐ (๓)

ในกรณีที่ไม่สามารถตกลงกันได้ ในจำนวนค่าทดแทนให้นำมาตรา ๒๕ วรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้ทรงสิทธิในที่ดิน อาคาร โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้าง ได้รับค่าทดแทนหรือได้แจ้งเป็นหนังสือไม่รับค่าทดแทนดังกล่าวแล้ว ต่อไปภายหน้าจะเรียกร้องค่าทดแทนเนื่องจากเหตุนี้ได้อีกมิได้”

๑.๕ จะเห็นได้ว่า การดำเนินการของ ปตท. โดยอำนาจตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ไม่มีส่วนหนึ่งส่วนใดเลยของการกระทำที่จะมีลักษณะเป็นการทำให้บุคคลต้องขาดซึ่งเสรีภาพในเคหสถานที่ดี การทำให้บุคคลไม่ได้รับความคุ้มครองในการที่จะอยู่อาศัยและครอบครองในการที่จะอยู่อาศัยและครอบครองเคหสถานให้ปกติสุขที่ดี เข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครองก็ดี จึงหาอาจกล่าวได้ว่ามาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ขัดต่อบทบัญญัติมาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้ไม่ (มาตรา ๓๕ บัญญัติว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพ

ในเคหสถาน บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองในการที่จะอยู่อาศัยและครอบครองเคหสถานให้ปกติสุข การเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครอง) อีกทั้งเมื่อการดำเนินการตามความในมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ นั้น มิได้มีลักษณะเป็นการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ โดยเป็นเพียงการเข้าใช้สิทธิอันจำเป็นบางประการในที่ดินอันมีค่าตอบแทนเท่านั้น กรณีจึงหาจำเป็นต้องพิจารณาว่าบทบัญญัติมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ขัดกับมาตรา ๔๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งบัญญัติว่า “การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค การอันจำเป็นในการป้องกันประเทศ การได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ การผังเมือง การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การพัฒนาการเกษตรหรือการอุตสาหกรรม การปฏิรูปที่ดิน หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น และต้องใช้ค่าทดแทนที่เป็นธรรมภายในเวลาอันควร แก่เจ้าของตลอดจนผู้ทรงสิทธิบรรดาที่ได้รับความเสียหายในการเวนคืนนั้น ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ” ไม่ เนื่องจากไม่มีสาระอันพึงได้รับการพิจารณาในประเด็นการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์แต่อย่างใด

๑.๖ เกี่ยวกับการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ตามความในบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ยังมีบัญญัติไว้อยู่บ้าง แต่เป็นกรณีที่แตกต่างไปจากที่ ปตท. ได้ใช้ในการดำเนินโครงการวางท่อก๊าซธรรมชาติจากแหล่งยาดานา สหภาพพม่า มูลคดีนี้ ซึ่งกระทรวงอุตสาหกรรมขอชี้แจงเพื่อประกอบการพิจารณาในคราวเดียวกันนี้ด้วย กล่าวคือ ตามมาตรา ๓๘ ซึ่งบัญญัติในเรื่องการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เฉพาะแก่กรณีตามความจำเป็นที่กำหนดไว้เท่านั้น ดังนี้

มาตรา ๓๘ บัญญัติว่า “เมื่อ ปตท. มีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ เพื่อให้ได้มาซึ่งแหล่งปิโตรเลียม เพื่อสร้างโรงกลั่นปิโตรเลียม โรงแยกก๊าซ ทำเรือ คลังปิโตรเลียม หรือเพื่อใช้ในการวางระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ หรือสิ่งปลูกสร้างอื่นอันจำเป็นและเกี่ยวเนื่องกับกิจการดังกล่าว ให้ดำเนินการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์”

อำนาจตามกฎหมายมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ นี้ ปตท. ไม่จำเป็นต้องดำเนินการตามวิธีการที่กำหนดในมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ก่อนแต่อย่างใด โดยสามารถดำเนินการแยกไปตามแต่กรณีอันจำเป็นนั้นได้เลย กรณีจึงหาเป็นดังที่ผู้ร้องเข้าใจว่า ปตท. จำต้องดำเนินการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เสียก่อนจึงจะเข้าไปดำเนินการใด ๆ กับอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นได้แต่อย่างใดไม่

อีกประการหนึ่ง กรณีที่พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ที่ได้บัญญัติถึงกรณีเหตุความจำเป็นและได้กำหนดอำนาจการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ไว้ตามมาตรา ๓๘

ดังกล่าว จึงเป็นการชัดเจนว่า พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้ยึดถือหลักการแห่งความเคารพถึงสิทธิของบุคคลในอสังหาริมทรัพย์ โดย ปตท. ไม่อาจดำเนินการอย่างใดในอสังหาริมทรัพย์ของบุคคลอื่นได้ เว้นแต่โดยกฎหมายเพื่อการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ เช่นเดียวกับบทบัญญัติมาตรา ๔๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ นั้นทุกประการแล้ว

๑.๗ สำหรับการกำหนดจำนวนค่าทดแทนที่เป็นธรรมอัน ปตท. พึงจ่ายให้แก่เจ้าของหรือผู้ทรงสิทธิในทรัพย์สินในเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อและเป็นการสอดคล้องกับบทบัญญัติมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ และมาตรา ๔๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (หากพิจารณาว่าเป็นการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ประการหนึ่ง) ปตท. ได้ดำเนินการประสานงานกับหน่วยราชการสำคัญในพื้นที่ที่มีการประกาศเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อนั้นในแต่ละเขตพื้นที่จังหวัด ให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการปรองดองเพื่อกำหนดค่าทดแทนระดับจังหวัด มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานคณะกรรมการ และประกอบด้วยกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและเกี่ยวข้องแก่กรณีการกำหนดค่าทดแทนโดยตรง อาทิเช่น ที่ดินจังหวัด เกษตรจังหวัด เป็นต้น ซึ่งเท่าที่ผ่านมามีปรากฏว่าการกำหนดค่าทดแทนที่คณะกรรมการนี้กำหนดเป็นที่เชื่อถือและยอมรับแก่บรรดาเจ้าของหรือผู้ทรงสิทธิในทรัพย์สินนั้นด้วยดี ข้อพิพาทได้เกิดขึ้นมีบ้างแต่ ปตท. ได้มีการดำเนินการตามความเหมาะสมจนกระทั่งสามารถทำความตกลงกับเจ้าของหรือผู้ทรงสิทธิในทรัพย์สินนั้นๆ ได้และจ่ายค่าทดแทนจนเสร็จสิ้นแล้วหาได้เป็นการดำเนินการโดยขัดกับหลักการของการเข้าใช้ประโยชน์ในที่ดินของบุคคลอื่นและการจ่ายค่าทดแทนตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ อย่างใดไม่

๒. ประเด็นตามมาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๔๔ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะหรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างที่ประเทศอยู่ในภาวะการสงครามหรือในระหว่างเวลาที่ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือประกาศใช้กฎอัยการศึก”

กระทรวงอุตสาหกรรมขอชี้แจงเพิ่มเติมต่อศาลรัฐธรรมนูญ ดังนี้

๒.๑ กรณีบุคคลจะมีเสรีภาพในการชุมนุมตามความบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวนั้น จำต้องได้ความเป็นข้อเท็จจริงว่า บุคคลนั้นมีได้ละเมิดสิทธิอันพึงมีพึงได้ของบุคคลอื่นเพื่อการแสดง

เสรีภาพเช่นว่านั้นด้วย หากเป็นกรณีที่บุคคลผู้กล่าวอ้างเสรีภาพนั้นเป็นผู้ก่อให้เกิดการกระทำอันกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดและหรือเป็นการละเมิดสิทธิตามกฎหมายของบุคคลอื่นแล้ว บุคคลนั้นหากกล่าวอ้างว่าการชุมนุมของตนเป็นการใช้เสรีภาพโดยชอบด้วยกฎหมายได้ไม่

๒.๒ ผู้ร้องกระทำการขัดขวางงานก่อสร้างการวางระบบการขนส่งปีโตรเลียมทางท่อตามที่ ได้มีการประกาศเขตระบบโดยชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียม แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ อันเป็นความผิดทางอาญาตามมาตรา ๕๕ แห่งพระราชบัญญัติ การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ประการหนึ่ง กล่าวคือ

มาตรา ๕๕ บัญญัติว่า “ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๓ หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ได้รับอนุญาตตาม มาตรา ๓๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ผู้ร้องจึงหาจากกล่าวอ้างว่า ตนได้ใช้เสรีภาพโดยชอบ โดยสงบและปราศจากอาวุธได้ไม่

๒.๓ ในกรณีหากถือว่า มาตรา ๓๐ และมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่ง ประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ขัดต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จนบทบัญญัติมาตรา ๓๐ และมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ไม่อาจบังคับได้เช่นดังกฎหมายแล้ว กรณียังต้องถือว่าผู้ร้องได้ละเมิดสิทธิของ ปตท. และผู้รับเหมาก่อสร้าง ท่อก๊าซของ ปตท. ประการหนึ่งจากการที่ผู้ร้องเข้าขัดขวางการทำงานของ ปตท. และผู้รับเหมา นั้น โดยไม่มีมูลแห่งกฎหมายที่จะกล่าวอ้างรองรับสิทธิของผู้ร้องได้ ทั้งนี้ เนื่องจากยังต้องถือว่า การเข้าทำงานของ ปตท. ในพื้นที่เขตระบบการขนส่งปีโตรเลียมทางท่อนั้น ได้กระทำไปโดยชอบด้วยความยินยอมทางแพ่ง จากเจ้าของหรือผู้ทรงสิทธิในอสังหาริมทรัพย์และการตกลงรับค่าทดแทนเพื่อความยินยอมดังกล่าว นั้น เสร็จเด็ดขาดแล้วรวมถึงกรณีการได้รับอนุญาตโดยชอบด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาจากหน่วยงาน ราชการที่รับผิดชอบดูแลพื้นที่ที่ได้รับการประกาศเป็นเขตระบบการขนส่งปีโตรเลียมทางท่อในการเข้าใช้พื้นที่ เพื่อการดังกล่าวแล้ว ผู้ร้องย่อมไม่มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายใดในการเข้าขัดขวางการทำงานของ ปตท. และผู้รับเหมาของ ปตท. ในการทำงานวางท่อก๊าซในเขตระบบการขนส่งปีโตรเลียมทางท่อนั้น กรณีหาจากถือว่า ผู้ร้องได้รับความคุ้มครองตามนัยมาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ด้วยได้ไม่

๓. ประเด็นตามมาตรา ๔๖ และมาตรา ๕๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๔๖ บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งรวมเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟู จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วม

ในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล และยั่งยืน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา ๕๕ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการหรือ กิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสีย สำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนในเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้ ตามกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่กฎหมายบัญญัติ”

กระทรวงอุตสาหกรรมขอชี้แจงเพิ่มเติมต่อศาลรัฐธรรมนูญ ดังนี้

๓.๑ ในประเด็นที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า ปตท. ได้ดำเนินการโครงการวางท่อก๊าซจากแหล่งยาดานา สหภาพพม่า ด้วยการผ่านพื้นป่า แม่น้ำ ลำธาร และต้องมีการตัดไม้ ทำลายกฎหมายมาตรา ๕๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เท่านั้น หาได้เป็นการกล่าวอ้างที่มีมูล ความจริงเป็นเช่นนั้นอย่างใดไม่ การที่จะกล่าวว่าบุคคลซึ่งรวมเป็นชุมชนดั้งเดิมย่อมมีสิทธิในการอนุรักษ์ และมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างใดนั้น จำต้องพิจารณาก่อนว่า กรณีมีเหตุ อันควรเชื่อได้หรือไม่ว่ามีการกระทำอันเป็นผลเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่วนการ ที่จะมีส่วนร่วมในวิธีการขั้นตอนอย่างไร ย่อมเป็นอีกประเด็นหนึ่ง

๓.๒ กระทรวงอุตสาหกรรมขอประทานกราบเรียนต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า การดำเนินโครงการ ดังกล่าวของ ปตท. หาได้มีส่วนหนึ่งส่วนใดของโครงการที่ได้ดำเนินการจนกระทั่งกล่าวได้ว่า เป็นการ ตัดไม้ทำลายป่า หรือการผ่านซึ่งพื้นป่า แม่น้ำ ลำธาร นั้น มีการก่อให้เกิดความเสียหายในทำนอง เดียวกับการตัดไม้ทำลายป่านั้นแต่อย่างใด ทั้งนี้โดยข้อเท็จจริงปรากฏชัดเจนว่า เส้นทางการวางท่อก๊าซ ในโครงการนั้น ได้ดำเนินการเป็นระยะทางรวมกันทั้งสิ้น ๒๓๘ กิโลเมตร โดยเป็นส่วนที่ผ่านพื้นป่า เพียงในช่วงระยะทาง ๕๐ กิโลเมตรแรก นับแต่จุดต่อเชื่อมกิโลเมตรที่ ๐ กับระบบการขนส่งปิโตรเลียม ทางท่อของสหภาพพม่า ณ บ้านอีต่อง ตำบลปิล็อก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี และในพื้นที่ป่า ในช่วง ๕๐ กิโลเมตรนั้นจะเป็นพื้นที่ป่าสมบูรณ์เพียงระยะทาง ๖ กิโลเมตรเท่านั้น ที่เหลือของโครงการ ส่วนใหญ่จะเป็นการวางท่อในเขตทางของกรมทางหลวง และในส่วนอีกเล็กน้อยเป็นการผ่านพื้นที่ทำกิน ของประชาชนบ้างโดยการจ่ายค่าทดแทนอันเป็นธรรมแล้ว

๓.๓ พื้นที่ป่าช่วงระยะทาง ๕๐ กิโลเมตรแรกนั้น ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าที่ประชาชนได้ใช้ ประโยชน์จากการทำเหมืองแร่ลวดแฟรมด้วยการใช้น้ำที่มีกำลังอัดแรงฉีดให้พื้นที่เหมืองพังทลายลงสำหรับการลำเลียงแร่ขนออกจากพื้นที่ต่อไป กรณีหาใช้พื้นที่ป่าสมบูรณ์อันหมายถึงพื้นที่ป่าที่เป็นระบบนิเวศน์

ของพืชพันธุ์ไม้และสัตว์ป่าสำคัญอย่างใดไม่ ส่วนกรณีพื้นที่ป่าสมบูรณ์ระยะทาง ๖ กิโลเมตรนั้น ปตท. ได้รับการพิจารณาให้ความเห็นชอบจากกรมป่าไม้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในการกำหนดพื้นที่เฉพาะที่จำเป็นเท่านั้น โดยมีระยะหน้ากว้างของแนววางท่อเพียง ๑๒ เมตรเท่านั้น โดยเป็นการที่ ปตท. ได้ลดพื้นที่การทำงานจากเดิมที่ได้ประกาศเป็นเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อระยะหน้ากว้าง ๒๐ เมตรลงเหลือเพียง ๑๒ เมตร ดังกล่าว ทำให้ลดพื้นที่ที่ต้องได้รับผลกระทบลงไปมาก นอกจากนี้ในการตัดไม้ออกจากพื้นที่เขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อระยะหน้ากว้าง ๑๒ เมตรดังกล่าว ยังคงควบคุมดูแลและกำหนดจำนวนการตัดไม้จากกรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทั้งสิ้น อีกทั้งมีการมอบหมายงานให้องค์การส่งเสริมอุตสาหกรรมป่าไม้ (ออป.) เป็นผู้ดำเนินการตัดไม้และนำไม้ นั้นไปทำประโยชน์ตามขั้นตอนและวิธีการของ ออป. ทั้งสิ้น จึงหาใช่การตัดไม้ทำลายป่าดังที่ผู้ร้องกล่าวอ้างแต่อย่างใดไม่

๓.๔ อีกประการหนึ่ง โดยลักษณะการวางท่อก๊าซของ ปตท. เป็นการวางท่อตามแนวสันเขา ซึ่งเป็นบริเวณที่มีต้นไม้หรือพืชปกคลุมอยู่น้อย ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสภาพป่ามากนัก อีกทั้งไม่จำเป็นต้องผ่านลำธารสายใหญ่หรือแม่น้ำมากแห่ง รวมถึงในการวางท่อก๊าซผ่านลำธาร ปตท. จะวางท่อก๊าซใต้ลำธารนั้นโดยเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ ลำธารนั้นสามารถมีสายน้ำไหลผ่านแนวการวางท่อก๊าซได้ตามปกติ ส่วนการดำเนินการวางท่อก๊าซผ่านแม่น้ำ ปตท. ได้ใช้วิธีการเจาะลอดใต้ท้องน้ำโดยท่อก๊าซจะอยู่ลึกกว่าท้องน้ำจริงของแม่น้ำนั้นไม่น้อยกว่า ๕ เมตร หากเป็นผลกระทบต่อแม่น้ำให้เกิดความเสียหายหนึ่งอย่างใดไม่

๓.๕ สำหรับการมีส่วนร่วมของบุคคลซึ่งรวมเป็นชุมชนตามมาตรา ๔๖ และรวมถึงกรณีการรับฟังความเห็นจากประชาชนตามมาตรา ๕๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ นั้น ด้วยข้อเท็จจริงปรากฏว่า การดำเนินโครงการวางท่อก๊าซจากแหล่งยาดานา สหภาพพม่าของ ปตท. ดังกล่าว ได้ริเริ่มพิจารณาดำเนินการมาตั้งแต่เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๓๕ จากการที่คณะรัฐมนตรีขณะนั้นได้มีมติให้ ปตท. ต้องเร่งรัดจัดหาก๊าซธรรมชาติมาให้เพียงพอกับอัตราการเพิ่มขึ้นของการใช้ไฟฟ้าในประเทศ และรวมถึงเพื่อการอย่างอื่น จนกระทั่งเมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๓๕ คณะรัฐมนตรีขณะนั้นได้มีมติอนุมัติให้ ปตท. ดำเนินโครงการวางท่อก๊าซจากแหล่งยาดานา สหภาพพม่า นี้ อีกทั้งยังได้รับอนุมัติให้ผ่านพื้นที่ป่าและการกำหนดหลักการเพื่อการจ่ายค่าทดแทนให้แก่ราษฎรแม่ปรากฏว่าไม่มีเอกสารสิทธิใดๆ มาแสดงอีกด้วย ซึ่งจากข้อเท็จจริงดังกล่าว เป็นกรณีที่เกิดขึ้นก่อนหน้าที่ยุทธธรรมนุญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีผลบังคับใช้ทั้งสิ้น ย่อมเป็นธรรมดาอยู่เองที่ ปตท. ไม่สามารถดำเนินการให้การมีส่วนร่วมและการรับฟังข้อคิดเห็นอย่างวิธีการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ นี้ได้ แต่อย่างไรก็ตาม การดำเนินการของ ปตท. ซึ่งได้ปฏิบัติตามขั้นตอนวิธีการตามที่กฎหมาย ณ ขณะเริ่มโครงการกำหนด ย่อมเป็นการชัดเจนว่า โครงการของ ปตท. ได้ผ่านการพิจารณาดูแลจัดการโดยผู้มีอำนาจบริหารประเทศสูงสุด ขณะนั้นแล้ว ซึ่งย่อมต้องถือว่าเป็นการดูแลจัดการเพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมทั้งสิ้น หากได้มีการปล่อยปละละเลยจนก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศโดยรวมแต่อย่างใด

๓.๖ การที่จัดดำเนินการตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ซึ่งได้ดำเนินการโดยชอบด้วยกฎหมายและบทบัญญัติรัฐธรรมนูญการปกครอง พุทธศักราช ๒๕๒๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ แล้ว แม้ภายหลังจะปรากฏว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จะได้กำหนดวิธีการเพิ่มเติมขึ้นประการใดแล้ว ย่อมยังไม่เป็นเหตุเพียงพอที่จะกล่าวได้ว่า บทบัญญัติตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ นั้น ขัดกับบทบัญญัติมาตรา ๔๖ และมาตรา ๕๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แล้ว เนื่องจากไม่ปรากฏข้อเท็จจริงใดที่ถือเป็นการปฏิบัติที่ขัดแย้งกันอย่างชัดเจนแต่อย่างใด อีกทั้งด้วยหลักกฎหมายที่ว่า “กฎหมายย่อมไม่มีผลบังคับย้อนหลัง” ซึ่งเมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่ว่า โครงการได้ริเริ่มดำเนินการมาก่อนการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แล้ว จึงหาอาจกล่าวได้ว่า บทบัญญัติตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ นั้น ขัดกับบทบัญญัติมาตรา ๔๖ และมาตรา ๕๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ดังที่ผู้ร้องกล่าวได้ไม่

ต่อมา การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ได้ยื่นคำแถลงการณ์ปิดคดีลงวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ต่อศาลรัฐธรรมนูญ มีใจความดังต่อไปนี้

ก. สถานะทางกฎหมายของผู้เกี่ยวข้อง

เดิมนั้นการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยจัดตั้งขึ้นตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มีสถานะเป็นนิติบุคคลประเภทรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายมีวัตถุประสงค์เพื่อการประกอบกิจการธุรกิจปิโตรเลียมและการดำเนินงานด้วยนโยบายแห่งรัฐภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

ปัจจุบันโดยผลแห่งพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๕ และตามมติคณะรัฐมนตรีในคราวการประชุมเมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๔ มีมติให้มีการแปลงทุนเป็นหุ้นสำหรับสินทรัพย์ของการปิโตรเลียม ฯ ไปเป็นของบริษัทมหาชนที่จัดตั้งขึ้นใหม่ และให้บรรดากิจการ สิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบและสินทรัพย์ทั้งหลายของการปิโตรเลียม ฯ ไปเป็นของบริษัทมหาชนนั้น เมื่อมีการ

จดทะเบียนจัดตั้งขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ซึ่งต่อมาบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ได้จดทะเบียนจัดตั้งขึ้นเสร็จสิ้นเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ จึงเป็นผลให้บรรดากิจการ สิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบ และสินทรัพย์ทั้งหลายของการปิโตรเลียม ฯ โอนไปเป็นของ บริษัท ปตท. ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ นั้นเป็นต้นไป

นอกจากนี้ โดยบทบัญญัติมาตรา ๒๘ วรรคแรก แห่งพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดให้ถือว่ากฎหมายจัดตั้งรัฐวิสาหกิจนั้นเป็นอันยกเลิกไปตามเงื่อนไขเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นเพื่อการนั้น ซึ่งต่อมาปรากฏว่า ได้มีการออกพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขยกเลิกกฎหมายว่าด้วยการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๔ และโดยผลตามมาตรา ๓ แห่งพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว กำหนดให้พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ เป็นอันยกเลิกตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ เป็นต้นไป

อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติมาตรา ๒๖ วรรคแรก แห่งพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดให้กรณีที่ถูกกฎหมายจัดตั้งรัฐวิสาหกิจที่มีการเปลี่ยนทุนเป็นหุ้นของบริษัทหรือกฎหมายอื่น ให้การดำเนินการของรัฐวิสาหกิจนั้นได้รับยกเว้นไม่อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการใด หรือได้รับยกเว้นการปฏิบัติตามกฎหมายในเรื่องใด หรือมีบทบัญญัติให้สิทธิพิเศษแก่รัฐวิสาหกิจนั้นเป็นการเฉพาะ หรือมีบทบัญญัติคุ้มครองกิจการ พนักงานหรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจให้ถือว่าบทบัญญัตินั้นมีผลใช้บังคับต่อไป โดยบริษัทมีฐานะอย่างเดียวกับรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายดังกล่าว แต่อำนาจ สิทธิ หรือประโยชน์ที่วันนั้นอาจจำกัดหรืองดได้ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา ซึ่งต่อมาได้ปรากฏว่า ได้มีการออกพระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจ สิทธิ และประโยชน์ของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) พ.ศ. ๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๔ และโดยผลตามมาตรา ๔ แห่งพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว กำหนดให้ในการประกอบธุรกิจปิโตรเลียม ให้บริษัทมีอำนาจ ได้รับยกเว้น มีสิทธิพิเศษหรือได้รับความคุ้มครองตามที่กฎหมายว่าด้วยการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยหรือกฎหมายอื่นได้บัญญัติไว้ให้แก่การปิโตรเลียม ฯ ทั้งนี้ นับแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ เป็นต้นไป

โดยสรุปจึงเห็นว่า บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ในส่วนของการให้อำนาจ ได้รับยกเว้น มีสิทธิพิเศษหรือได้รับความคุ้มครองแก่กิจการของการปิโตรเลียม ฯ จึงยังคงมีผลใช้บังคับแก่การประกอบกิจการของบริษัท ปตท. ต่อไป

ข. ประเด็นพิจารณาตามคำร้องของผู้ร้อง

(มีสาระสำคัญเหมือนคำชี้แจงเพิ่มเติมของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมตามหนังสือลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๔ ดังกล่าวข้างต้น จึงไม่จำเป็นต้องกล่าวซ้ำ)

พิจารณาแล้ว คดีนี้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญว่าพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓๐ มาตรา ๕๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๕ มาตรา ๔๔ และมาตรา ๔๖ เป็นอันใช้บังคับมิได้ ตามมาตรา ๖ ดังนั้นคดีจึงมีปัญหาค่าวินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓๐ มาตรา ๕๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๕ มาตรา ๔๔ และมาตรา ๔๖ หรือไม่ตามปัญหาที่ตั้งไว้ตอนต้นเท่านั้น ส่วนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตราอื่นๆ ที่ผู้ร้องยกขึ้นกล่าวหรือผู้ที่เกี่ยวข้องยกขึ้นชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญตั้งที่กล่าวข้างต้น จึงไม่ใช่ปัญหาตามคำร้องของผู้ร้อง ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย

พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑

มาตรา ๓๐ บัญญัติว่า ในการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อให้ ปตท. มีอำนาจ

(๑) กำหนดเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อตามความจำเป็นโดยได้รับความเห็นจากรัฐมนตรี

(๒) วางระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อไปได้ เหนือ ตามหรือข้ามที่ดินของบุคคลใด ๆ

(๓) รื้อถอนอาคาร โรงเรือน หรือทำลายสิ่งอื่นที่สร้างขึ้น หรือทำขึ้น หรือทำลาย หรือตัดฟัน ต้น กิ่ง หรือรากของต้นไม้ หรือพืชผล ในเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ

ในการดำเนินการตาม (๑) ให้รัฐมนตรีประกาศเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อและเครื่องหมายแสดงเขตในราชกิจจานุเบกษา และให้ ปตท. ประกาศเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อไว้ ณ ที่ทำการเขตหรืออำเภอท้องที่นั้น กับให้จัดทำเครื่องหมายแสดงไว้ในบริเวณดังกล่าวตามระเบียบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ก่อนที่จะดำเนินการตาม (๒) หรือ (๓) ให้ ปตท. แจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องทราบ และให้นำมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง (๒) มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินนั้นอาจยื่นคำร้องแสดงเหตุที่ไม่สมควรทำเช่นนั้นไปยังคณะกรรมการเพื่อวินิจฉัยภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

ส่วนมาตรา ๕๓ อยู่ในหมวด ๗ ว่าด้วยบทกำหนดโทษ ซึ่งบัญญัติว่า

มาตรา ๕๓ ผู้ใดขัดขวางการกระทำของ ปตท. หรือพนักงานหรือผู้ซึ่งปฏิบัติงานร่วมกับพนักงานซึ่งกระทำการตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๓๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

บทบัญญัติในมาตรา ๓๐ ดังกล่าวได้ให้อำนาจแก่การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) เข้าไปใช้ที่ดินของเอกชน เพื่อกำหนดเขตและวางระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อตาม (๑) และ (๒) และเรืออเนกอาคาร โรงเรือน ฯลฯ ในเขตรบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อตาม (๓) โดยมีบทบัญญัติในวรรคสามให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินยื่นคำร้องแสดงเหตุที่ไม่สมควรทำเช่นนั้นต่อคณะกรรมการ โดยมาตรา ๓๑ บัญญัติให้การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) จ่ายค่าทดแทนตามความเป็นธรรม ให้แก่เจ้าของหรือผู้ทรงสิทธิในที่ดิน อาคาร โรงเรือน สิ่งปลูกสร้างในกรณีตามมาตรา ๓๐ (๑) (๒) (๓)

ที่ผู้ร้องชี้แจงว่าการที่รัฐเข้าไปใช้ที่ดินของเอกชนเพื่อจัดทำสาธารณูปโภค สาธารณูปการ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม รัฐต้องเวนคืนที่ดินของเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนที่ออกตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๔๕ ซึ่งเป็นบทบัญญัติรับรองการใช้อำนาจรัฐต่อการกระทำที่กระทบกระเทือน ถึงสิทธิและเสรีภาพในทรัพย์สินของเอกชนเท่านั้น การที่บทบัญญัติในมาตรา ๓๐ บัญญัติให้การปิโตรเลียม แห่งประเทศไทย (ปตท.) มีอำนาจกระทำการตามมาตรา ๓๐ (๓) อันเป็นการบัญญัติกฎหมายให้อำนาจ แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐกำหนดวิธีการอื่น ๆ นอกเหนือจากการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ตามที่มาตรา ๔๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติไว้ให้กระทำได้ มาตรา ๓๐ (๓) แห่งพระราชบัญญัติ การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๔๕ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๒๕ นั้น

เห็นว่ามาตรการทางกฎหมายที่ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐเข้าใช้ประโยชน์ใน อสังหาริมทรัพย์ของเอกชน อาจจำแนกได้ ๒ วิธีการ ดังนี้

๑. การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ (expropriation) เป็นมาตรการทางกฎหมายที่ใช้ในกรณีที่ หน่วยงานของรัฐมีความจำเป็นที่จะได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์เพื่อการจัดทำสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ทั้งนี้โดยปฏิบัติตามเงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนด ซึ่งบทบัญญัติ มาตรา ๔๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า “การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค การอันจำเป็นในการป้องกันประเทศ การได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ การผังเมือง การส่งเสริมและรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อม การพัฒนาการเกษตรหรือการอุตสาหกรรม การปฏิรูปที่ดิน หรือเพื่อประโยชน์ สาธารณะอย่างอื่นและต้องชดเชยค่าทดแทนที่เป็นธรรมภายในเวลาอันควรแก่เจ้าของตลอดจนผู้ทรงสิทธิ บรรดาที่ได้รับเสียหายในการเวนคืนนั้น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ” และมาตรา ๓๘ แห่งพระราช บัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ก็ได้บัญญัติในลักษณะสอดคล้องกันว่า “เมื่อ ปตท. มีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์เพื่อให้ได้มาซึ่งแหล่งปิโตรเลียม เพื่อจัดสร้างคลัง

ปีโตรเลียม หรือเพื่อใช้ในการวางระบบการขนส่งปีโตรเลียมทางท่อ ให้ดำเนินการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์” ดังนั้น หาก ปตท. ประสงค์จะได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ของเอกชนเพื่อการจัดทำสาธารณูปโภคในกิจกรรมดังกล่าว ปตท. อาจใช้มาตรการเวนคืนที่ดินก็ได้ แต่โดยที่การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ของเอกชนมีผลกระทบต่อสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลก่อนข้างรุนแรง ดังนั้น การใช้มาตรการเวนคืนจึงใช้เฉพาะในกรณีที่ต้องได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในที่ดินเท่านั้น

๒. มาตรการตามมาตรา ๓๐ (๓) ของพระราชบัญญัติการปีโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ การปีโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) ไม่มีความจำเป็นต้องได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในที่ดินของเอกชน จึงบัญญัติการจำกัดการใช้สอยที่ดินและจำกัดการใช้สอยแดนแห่งกรรมสิทธิ์ในที่ดินของเอกชนไว้เท่าที่จำเป็น จึงเป็นมาตรการทางกฎหมายที่ให้อำนาจหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จัดทำบริการสาธารณะ จำกัดสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ของเอกชนได้โดยไม่จำเป็นต้องเวนคืนที่ดินของเอกชนมาทั้งแปลง ซึ่งวิธีการดังกล่าวเป็นวิธีปฏิบัติโดยทั่วไป ทั้งนี้ เพื่อไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อเจ้าของหรือผู้ทรงสิทธิในอสังหาริมทรัพย์มากจนเกินขอบเขต ดังจะเห็นได้ว่า มาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติการปีโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้บัญญัติให้ ปตท. มีอำนาจกำหนดเขตระบบการขนส่งปีโตรเลียมทางท่อ วางระบบการขนส่งทางท่อไปได้ เหนือ ตามหรือข้ามที่ดินของบุคคลใดๆ รวมทั้ง รือถอนอาคาร โรงเรือน หรือทำลายสิ่งกีดขวางในเขตระบบการขนส่งปีโตรเลียมทางท่อ ซึ่งหมายความว่า เจ้าหน้าที่ของ ปตท. สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์หรือครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของเอกชนได้โดยไม่จำเป็นต้องเวนคืนที่ดินของเอกชน และมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวได้วางหลักคุ้มครองสิทธิของเอกชนที่ถูกจำกัดสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ โดยกำหนดให้ ปตท. ต้องจ่ายค่าทดแทนที่เป็นธรรม โดยกำหนดขั้นตอนให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติ ดังนี้

- การกำหนดเขตระบบการขนส่งปีโตรเลียมทางท่อจะต้องให้รัฐมนตรีประกาศเขตและเครื่องหมายแสดงเขตในราชกิจจานุเบกษา
- ปตท. ต้องปิดประกาศเขตระบบการขนส่งปีโตรเลียมทางท่อไว้ ณ ที่ทำการเขตหรืออำเภอแห่งท้องที่ รวมทั้งต้องจัดทำเครื่องหมายแสดงไว้ในบริเวณดังกล่าว
- การวางระบบการขนส่งปีโตรเลียมทางท่อไปในที่ของบุคคลใด หรือการรื้อถอนอาคาร โรงเรือน สิ่งปลูกสร้าง หรือต้นไม้ที่อยู่ในเขตระบบการขนส่งปีโตรเลียมทางท่อ ปตท. จะต้องแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ทราบ และหากเจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ดังกล่าวไม่เห็นด้วย ก็ย่อมใช้สิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการได้ภายใน ๓๐ วัน

- ปตท. ต้องจ่ายค่าทดแทนที่เป็นธรรมแก่เจ้าของหรือผู้ทรงสิทธิในอสังหาริมทรัพย์และหากเจ้าของและผู้ทรงสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ไม่พอใจในเงินค่าทดแทนที่ ปตท. กำหนดก็ให้อุทธรณ์ค่าทดแทนต่อคณะกรรมการได้

การจำกัดสิทธิในอสังหาริมทรัพย์และการใช้สอยแดนแห่งกรรมสิทธิ์ตามกฎหมาย ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มีปรากฏในพระราชบัญญัติต่าง ๆ หลายฉบับที่เกี่ยวกับการจัดทำสาธารณูปโภคอันเป็นบริการสาธารณะ เช่น

- พระราชบัญญัติการไฟฟ้านครหลวง พ.ศ. ๒๕๐๑ (มาตรา ๓๕)
- พระราชบัญญัติการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค พ.ศ. ๒๕๐๓ (มาตรา ๓๖)
- พระราชบัญญัติการประปานครหลวง พ.ศ. ๒๕๑๐ (มาตรา ๓๖)
- พระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ (มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐)
- พระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. ๒๕๒๒ (มาตรา ๓๐)
- พระราชบัญญัติการทำอากาศยานแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๒ (มาตรา ๓๐)
- พระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดหาอสังหาริมทรัพย์เพื่อกิจการขนส่งมวลชน พ.ศ. ๒๕๔๐ (มาตรา ๑๐)
- พระราชบัญญัติการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๓ (มาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๘)

หลักกฎหมายในเรื่องนี้ไม่ได้กำหนดไว้เฉพาะในความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับเอกชนเท่านั้น แม้ในความสัมพันธ์ระหว่างเอกชนกับเอกชนตามบทบัญญัติมาตรา ๑๓๕๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็ได้บัญญัติวางหลักไว้ว่า เจ้าของที่ดินซึ่งมีที่ดินอยู่ติดกับที่ดินของผู้อื่นอาจใช้สิทธิในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นได้ โดยผู้รับประโยชน์จะต้องจ่ายค่าทดแทนตามสมควร ซึ่งเมื่อพิจารณาเทียบเคียงกับบทบัญญัติมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ของรัฐกำหนดการใช้สิทธิตามกฎหมายมหาชน (Public Easement) ได้โดยรัฐจะต้องคำนึงถึงความเสียหายที่เอกชนเจ้าของที่ดินจะได้รับ โดยกำหนดค่าทดแทนที่เป็นธรรม ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า การกำหนดการใช้สิทธิตามกฎหมายดังกล่าวแม้จะมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน แต่สาระสำคัญก็คือ ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการถูกจำกัดสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ดังกล่าวมีสิทธิได้รับค่าทดแทนที่เป็นธรรมเหมือนกัน

กล่าวโดยสรุป เพื่อประโยชน์ในการจัดทำบริการสาธารณะ รัฐมีอำนาจเข้าใช้ประโยชน์และครอบครองที่ดินของเอกชนได้ด้วย ๒ วิธีการดังกล่าวข้างต้น และมาตรการที่กระทบต่อสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ของเอกชนน้อยที่สุดคือ การกำหนดการจำกัดสิทธิในอสังหาริมทรัพย์และการใช้สอยแดนแห่งกรรมสิทธิ์ ดังนั้นข้อโต้แย้งที่ว่า รัฐจะเข้าใช้ที่ดินของเอกชนได้ก็ต่อเมื่อได้มีการดำเนินการตามกฎหมายเวนคืนก่อน จึงเป็นการเข้าใจที่คลาดเคลื่อน เพราะการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินของเอกชนตามบทบัญญัติมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ซึ่งเป็นการกำหนดการใช้สอยแดนแห่งกรรมสิทธิ์ตามกฎหมายมหาชนนั้น จะต้องมีการจ่ายค่าทดแทนที่เป็นธรรมแก่ผู้ถูกกระทบสิทธิด้วย การดำเนินการตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดจึงเป็นการเคารพต่อสิทธิในทรัพย์สินของเอกชนตามบทบัญญัติมาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งบัญญัติเป็นหลักการว่าการจำกัดสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ของบุคคลจะกระทำได้ภายในกรอบที่กฎหมายบัญญัติ ดังนั้นการดำเนินการตามขั้นตอนของมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ จึงสอดคล้องกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญในเรื่องเสรีภาพในเคหสถาน และสิทธิในทรัพย์สินของเอกชนซึ่งกำหนดให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

ตามบทบัญญัติมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ดังกล่าว การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยมีความจำเป็นต้องใช้สิทธิในอสังหาริมทรัพย์ของเอกชนเพียงการวางระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อไปได้เหนือ ตามหรือข้ามที่ดินของเอกชนเท่านั้น ดังนั้นความจำเป็นต้องใช้พื้นที่ดินตามความประสงค์ดังกล่าวของเอกชน จึงมีขอบเขตจำกัด โดยไม่จำเป็นต้องใช้กฎหมายเวนคืนกรรมสิทธิ์ในที่ดินของเอกชนเป็นของรัฐ เมื่อรัฐกำหนดค่าทดแทนให้ตามความเป็นธรรมแก่การใช้สิทธิในที่ดิน อาคาร โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างเหนือพื้นดินแก่เจ้าของหรือผู้ทรงสิทธิหรือผู้ครอบครองที่ดินแล้วก็ต้องถือว่าบทบัญญัติมาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ ที่ให้อำนาจแก่การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยดำเนินการดังกล่าวมิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๕ ดังที่ผู้ร้องอ้าง คำร้องของผู้ร้องในส่วนนี้จึงฟังไม่ขึ้น

ส่วนบทบัญญัติมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ อยู่ในหมวด ๗ ว่าด้วยบทกำหนดโทษ

เห็นว่าการบัญญัติกฎหมายที่ให้อำนาจแก่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจกระทำการใดๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติ กฎหมายนั้นจะต้องบัญญัติบทลงโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนโดยบัญญัติให้บุคคลอื่นที่ไม่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องเข้าไปขัดขวางหรือกระทำการใดๆ อันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัตินั้นๆ เรียกโดยทั่วไปว่าเป็นการกระทำผิดเพราะมีกฎหมายห้าม (Mala Prohibita)

บทบัญญัติมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ที่กำหนดโทษสำหรับผู้ขัดขวาง หรือบุกรุกเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ ขัดต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๔๔ ที่รับรองสิทธิในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธหรือไม่ นั้น บทบัญญัติมาตรา ๕๓ บัญญัติว่า “ผู้ใดขัดขวางการกระทำของ ปตท. หรือพนักงานหรือผู้ซึ่งปฏิบัติงาน ร่วมกับพนักงานซึ่งกระทำการตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๓๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” บทบัญญัติดังกล่าว มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองความปลอดภัยเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ โดยให้อำนาจเจ้าหน้าที่ ปตท. ในการดูแลรักษาเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ และห้ามมิให้ผู้ใดขัดขวางการปฏิบัติงาน ของเจ้าหน้าที่หรือบุกรุกเข้าไปในเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ เพราะการกระทำดังกล่าวอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์สาธารณะได้ กฎหมายจึงได้กำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน หรือบุกรุก เข้าไปในเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อโดยไม่ได้รับอนุญาต แต่ไม่ได้ห้ามการชุมนุมโดยสงบและ ปราศจากอาวุธอันเป็นสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ และมีได้หมายความว่าผู้ชุมนุมจะสามารถใช้สิทธิ เสรีภาพเช่นนั้นโดยฝ่าฝืนกฎหมายอาญาได้ เช่น ต้องมิใช่เป็นการใช้สิทธิเช่นนั้นในการบุกรุกที่ดินของผู้อื่น เป็นต้น ดังนั้น บทบัญญัติมาตรา ๕๓ ไม่ขัดกับหลักการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ ดังที่บัญญัติ ไว้ในมาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแต่ประการใด

ที่นายคณิต ฦ นคร พยานฝ่ายผู้ร้องยื่นคำชี้แจงแสดงความคิดเห็นตามคำแถลงลงวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ต่อศาลรัฐธรรมนูญมีสาระสำคัญตามข้อ ๒ ถึงข้อ ๖ ว่า

.....

ข้อ ๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งใช้บังคับในปัจจุบันแตกต่างจาก รัฐธรรมนูญในอดีต กล่าวคือ รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมีความเชื่อมโยงกันทั้งฉบับ และเชื่อมโยงกับ กฎหมายอื่นๆ ด้วย ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติมาตรา ๖ และมาตรา ๒๗ ตลอดจนมาตราอื่นๆ ที่เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล

ข้อ ๓ ในทางกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ ได้วางหลักประกันของ กฎหมายอาญาไว้ อันเป็นหลักการสากลและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๒ ยังได้เน้นย้ำ หลักการอันเป็นสากลดังกล่าว กรณีจึงเป็นการยกระดับหลักประกันตามมาตรา ๒ แห่งประมวล กฎหมายอาญาขึ้นเป็นหลักรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๔ หลักประกันในกฎหมายอาญาตามที่กล่าวมาในข้อ ๓ นั้น ประกอบด้วยเนื้อหา ๔ ประการ คือ กฎหมายอาญาต้องบัญญัติให้ชัดเจนแน่นอน กฎหมายอาญาจะใช้จารีตประเพณีในทางเป็นโทษไม่ได้ กฎหมายอาญาจะใช้กฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่งในทางเป็นโทษไม่ได้ และกฎหมายอาญาไม่มีผลย้อนหลัง

ข้อ ๕ ประเด็นสำคัญในเรื่องนี้เกี่ยวข้องกับหลักประกันในกฎหมายอาญาในข้อความชัดเจนแน่นอนของกฎหมายอาญา บทบัญญัติในมาตรา ๓๐ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ เป็นบทบัญญัติที่กระทบสิทธิของประชาชนเป็นอย่างมาก เพราะได้บัญญัติให้การเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์และโรงงานอันเป็นเคหสถานของผู้อื่นรวมทั้งการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างโดยเจ้าหน้าที่แม่ผู้เป็นเจ้าของจะไม่ยินยอมก็ตามก็ให้กระทำได้ ซึ่งการกระทำตามบทบัญญัตินี้ที่เจ้าของไม่ยินยอมนั้นเป็นการกระทำที่เป็นความผิดอาญาในตัวเอง การที่กฎหมายบัญญัติเอาการกระทำที่เป็นความผิดอาญาของเจ้าหน้าที่มาบัญญัติเพื่อลงโทษบุคคลผู้ฝ่าฝืนคำสั่งของเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวนี้ แสดงว่าได้เอาการเข้าไปโดยได้รับอนุญาตและโดยไม่ได้รับอนุญาตมาบัญญัติเป็นความผิดอาญากับผู้ฝ่าฝืนคำสั่งเจ้าหน้าที่ ทำให้บุคคลไม่อาจทราบได้ว่า การกระทำที่เป็นพื้นฐานสำหรับความผิดฐานฝ่าฝืนคำสั่งของเจ้าหน้าที่ใดเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายฐานนี้ ความผิดอาญาฐานขัดคำสั่งของเจ้าหน้าที่จึงขาดความชัดเจนแน่นอน ความผิดฐานขัดคำสั่งของเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕๓ ประกอบ มาตรา ๓๐ (๒) และ (๓) จึงขัดต่อหลักประกันในกฎหมายอาญาอันได้รับการยกเว้นเป็นหลักรัฐธรรมนูญดังกล่าวมาแล้วข้างต้น

ข้อ ๖ การล่วงล้ำกรรมสิทธิ์ของบุคคล แม้ในระบบกฎหมายแพ่งก็ยังมีหลักประกันให้ศาลเป็นผู้ชี้ขาด เป็นต้นว่าตามมาตรา ๑๓๕๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และในส่วนของกฎหมายมหาชน การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ก็มีหลักประกันตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๔๕ กับทั้งในพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๓๘ ก็ยังบัญญัติให้ดำเนินการตามกระบวนการเวนคืนมาใช้บังคับ ซึ่งจะต้องตราเป็นกฎหมายเพื่อให้สภานิติบัญญัติได้ตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของการเวนคืน

.....

ตามคำชี้แจงในข้อ ๒ ถึงข้อ ๕ เป็นการกล่าวอ้างว่า มาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในแง่ที่กฎหมายบัญญัติถึงการกระทำผิดที่ขาดความชัดเจนแน่นอนตามเหตุผลในข้อ ๕ ผู้ทำคำวินิจฉัยเห็นว่า ความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๓ เป็นการกระทำผิดเพราะมีกฎหมายห้าม มิใช่เป็นการกระทำผิดอาญาในตัวเองกล่าวคือมาตรา ๕๓ ห้ามมิให้ผู้ใดขัดขวางการกระทำของ ปตท. หรือพนักงานหรือผู้ซึ่งปฏิบัติงานร่วมกับพนักงานซึ่งกระทำการตามมาตรา ๓๐ โดยมาตรา ๓๐ (๒) บัญญัติให้อำนาจ ปตท. มีอำนาจวางระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อไปได้ เหนือ ตามหรือข้ามที่ดินของบุคคลใดๆ ส่วน (๓) บัญญัติให้อำนาจ ปตท. รื้อถอนอาคาร โรงเรือนหรือทำลายสิ่งอื่นที่สร้างหรือทำขึ้น หรือทำลายหรือตัดฟันต้นไม้ หรือรากของต้นไม้ หรือพืชผลในเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ

คำว่าผู้ใดมีความหมายว่าบุคคลใดๆ ก็ตามที่มิใช่เจ้าของหรือผู้ทรงสิทธิในที่ดิน อาคาร โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้าง ได้กระทำการขัดขวางการกระทำของ ปตท. ซึ่งกระทำการตามมาตรา ๓๐ (๒) (๓) ดังกล่าวก็ต้องมีความผิดและมีโทษตามที่มาตรา ๕๓ บัญญัติไว้ เช่นในคดีนี้การกระทำของผู้ร้องซึ่งมิใช่เจ้าของหรือผู้ครอบครองหรือผู้ทรงสิทธิในทรัพย์สินบนที่ดินก็อาจถือได้ว่าเป็นผู้ร้องเป็นผู้ขัดขวางการทำงานของ ปตท. ซึ่งได้ใช้อำนาจตามมาตรา ๓๐ (๒) (๓) ก็ย่อมมีความผิดและมีโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

ส่วนผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินที่ถูกกระทบกระเทือนสิทธิเสรีภาพในทรัพย์สิน ในกรณีที่ ปตท. ได้ใช้อำนาจตามมาตรา ๓๐ (๒) (๓) นั้น มาตรา ๓๐ วรรคสามก็ได้บัญญัติไว้ว่า ก่อนที่จะดำเนินการตาม (๒) หรือ (๓) ให้ ปตท. แจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สิน ที่เกี่ยวข้องทราบ และให้นำมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง (๒) มาใช้บังคับโดยอนุโลมกล่าวคือ ปตท. ต้องบอกกล่าวให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ทราบล่วงหน้าแล้ว โดยแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของ หรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ภายในเวลาอันสมควร แต่ต้องไม่น้อยกว่าสามวัน ถ้าไม่อาจติดต่อกับเจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ได้ให้ประกาศให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้น ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามสิบวัน การประกาศให้ทำเป็นหนังสือปิดไว้ ณ ที่ซึ่งอสังหาริมทรัพย์นั้น ตั้งอยู่ และ ณ ที่ทำการเขตหรืออำเภอ ที่ทำการกำนันและที่ทำการผู้ใหญ่บ้านซึ่งอสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่ ทั้งนี้ ให้แจ้งกำหนดวันเวลาและการทำงานที่จะกระทำนั้นไว้ด้วย

.....

นอกจากนี้ในการที่ ปตท. จะใช้อำนาจตามมาตรา ๓๐ (๒) (๓) มาตรา ๓๑ ยังบัญญัติให้ ปตท. จ่ายค่าทดแทนตามความเป็นธรรมแก่เจ้าของหรือผู้ทรงสิทธิในที่ดิน อาคาร โรงเรือน หรือ สิ่งปลูกสร้างในกรณี

- (๑) การใช้ที่ดินที่ประกาศกำหนดเป็นเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อตามมาตรา ๓๐ (๑)
- (๒) การใช้ที่ดินวางระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อตามมาตรา ๓๐ (๒)
- (๓) การกระทำตามมาตรา ๓๐ (๓)

ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ดังกล่าวข้างต้น จึงไม่มีทางที่จะเกิดกรณีที่.....การเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์และโรงเรือนอันเป็นเคหสถาน ของผู้อื่นรวมทั้งการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างโดยเจ้าหน้าที่ แม้ผู้เป็นเจ้าของจะไม่ยินยอมก็ตามก็ให้กระทำ ได้.....ดังคำชี้แจงในคำแถลงข้อ ๕ ของพยานฝ่ายผู้ร้อง

ดังนั้นจึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าการใช้อำนาจของ ปตท. ตามมาตรา ๓๐ (๒) (๓) จึงไม่อาจเกิดกรณีที่เจ้าหน้าที่ของ ปตท. จะใช้อำนาจตามมาตรา ๓๐ (๒) (๓) โดยไม่ได้รับความยินยอมของเจ้าของที่ดินหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือผู้ทรงสิทธิดังที่พยานชี้แจงแสดงความเห็น มาตรา ๕๓ ประกอบมาตรา ๓๐ (๒) (๓) จึงบัญญัติเป็นบทลงโทษสำหรับผู้ใดก็ตามที่เข้าไปขัดขวางการกระทำของ ปตท. ซึ่งกระทำการตามมาตรา ๓๐ เท่านั้น และถือได้ว่าเป็นการกระทำผิดที่มีกฎหมายห้ามมิใช่การกระทำที่เป็นความผิดในตัวเอง บทบัญญัติมาตรา ๕๓ ดังกล่าวจึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในส่วนที่บัญญัติถึงการลงโทษผู้กระทำผิดในทางอาญาดังที่พยานฝ่ายผู้ร้องอ้าง

ส่วนบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๔๖ นั้น รัฐธรรมนูญได้บัญญัติรับรอง

๑. สิทธิอนุรักษ์ หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และ

๒. สิทธิการมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และ

๓. สิทธิการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

ตามสิทธิทั้งสามประการที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๔๖ รับรองให้เป็นสิทธิของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมดังกล่าวมีเงื่อนไขว่า ต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ เห็นว่า ขณะที่ผู้ร้องกับพวกเข้าไปขัดขวางการกระทำของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยในการใช้อำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๓๐ (๒) (๓) ของพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ รัฐสภายังไม่ได้ตรากฎหมายขึ้นใช้บังคับเกี่ยวกับการใช้สิทธิตามมาตรา ๔๖ แม้การใช้สิทธิตามมาตรา ๔๖ ดังกล่าวเป็นสิทธิตามรัฐธรรมนูญซึ่งมีผลบังคับเมื่อได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแล้วก็ตามแต่การใช้สิทธิตามมาตรา ๔๖ ทั้งสามประการดังกล่าวผู้ใช้สิทธิก็ต้องกระทำโดยมีเจตนาหรือตามความประสงค์ที่มาตรา ๔๖ บัญญัติไว้เท่านั้น แต่การใช้สิทธิของผู้ร้องกับพวกในคดีนี้ในเบื้องต้นจะเห็นเจตนาของผู้ร้องกับพวกได้ว่ามีเจตนาหรือวัตถุประสงค์จะขัดขวางการกระทำของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยที่ใช้อำนาจตามมาตรา ๓๐ (๒) (๓) ซึ่งเป็นอำนาจตามกฎหมายและมีบทลงโทษตามมาตรา ๕๓ ดังนั้นที่อ้างว่ามาตรา ๕๓ ของพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๔๖ จึงรับฟังไม่ได้

ผู้ทำคำวินิจฉัยจึงเห็นว่า บทบัญญัติมาตรา ๓๐ และมาตรา ๕๓ ของพระราชบัญญัติการปิโตรเลียม
แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๕
มาตรา ๔๔ และมาตรา ๔๖

วินิจฉัยให้ยกคำร้อง

นายปรีชา เถลิมนิชย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ